

Trøndersk Natur

1994:21 nr. 2

TROND HAVSKOTT

Trøndersk Natur

Medlemstidsskrift for NOF avd. Nord- og Sør-Trøndelag

Redaksjon:

Øystein R. Størkersen (ansv.), tlf. 73-58 05 63a

Postadresse:

TN

Postboks 1719 Rosenberg,

7002 Trondheim.

Kjære leser....

1995 er av Europarådet utpekt som naturvernåret. Natur som gir livsgrunnlag for andre enn bare mennesker er stort sett på vikende front over hele verden. Desverre har ikke prinsipper om bærekraftig bruk o.l. alltid vært i fremste rekke når planleggere og andre naturbrukere gjør inngrep i naturen. Det er derfor alltid et behov for å "utdanne" flere mennesker på naturvernområdet. Naturvernets år 1995 kan derfor ha en misjon i den sammenheng. Vi vil ha kommet langt den dag miljøverninteressene virkelig blir tatt på alvor av flere av oss!

Konvensjonen om vern av biologisk mangfold som ble lagt fram under det etterhvert så kjente møtet i Rio i 1992, setter nettopp ønsket om større forståelse for samspillet og menneskets avhengighet av naturen i fokus. Hvert land som tiltrer konvensjonen blir bedt om å utarbeide planer for hvordan en bærekraftig bruk av det biologiske mangfoldet kan skje på alle nivåer i samfunnet. I Norge har vi kommet godt i gang med denne prosessen ved at alle departementene i Oslo skal utarbeide sine delplaner som skal omhandle sine arbeidsområder. Fra Miljøverndepartementet har det kommet en fyldig plan med mange konkrete forslag til tiltak som uten tvil vil kunne komme det biologiske mangfoldet til gode. Desverre kan en ikke si det samme om de utkast som har kommet fra flere av de andre departementene. Faktisk er det skremmende å registrere hvor forsteinet tankegangen er i mange av de departementale korridorer. Selv når vern og bærekraftig bruk av mangfoldet står på dagsorden, så presterer flertallet av departementene å legge frem en plan over hvordan mangfoldet utnyttes i dag, mens de galant ignorerer det ansvar de også har for hensynstagen til annet mangfold i sine aktiviteter.

Det skal ikke store fantasien til for å forstå hvordan samferdselsdepartementet i sine veisaker o.l. kan bli flinkere til å ta hensyn til biologisk mangfold. Likeledes kan fiskeridepartementet åpne øynene for at det biologiske mangfoldet sterkt påvirkes av den aktivitet som f.eks. fisket i nordområdene utgjør. Det skulle være nok å tenke på lundefugl i den sammenheng.

Konklusjonen er selvsagt at ting tar tid å endre. Den utrettelige, men desverre så ujevne kampen mot uvitende interesser i samfunnet må fortsette! Positivt må det likevel være at det biologiske mangfoldet nå endelig har banket på døra til flere enn de som fra før arbeider med dette fagfeltet.

Hva er det som kan sies å true det biologiske mangfoldet i våre fylker?, og hva er det biologiske mangfoldet som vi ønsker å ta vare på? Dette er spørsmål som er høyaktuelle for tiden og som det arbeides med å svare på. Det kan se ut som om etterhvert som viktige naturområder ødelegges blir det satt fokus på de områdene som har store biologiske verdier. Det skjer gjennom at slike lokaliteter utpekes og forsøkes ivaretatt. Fremtiden kan dermed komme til å bli at vi sitter igjen med en rekke lokaliteter som er berget unna fra inngrep, mens naturmiljøet ellers er sterkt utarmet. Det er slik sett liten grunn til å tro at utviklingen vil bli en annen hos oss enn den f.eks. er i Sverige.

I dette heftet omhandles vern av våtmark i Melhus kommune. Dammer og pølssjøer i lavlandet i Gauldalen har et unikt høyt mangfold av planter, biller, øyenstikkere, salamander m.m. Slike våtmarker kan desverre være en god illustrasjon på den situasjonen som nevnes over. **ØRS.**

FAUNISTISK RAPPORT FRA SØR-TRØNDELAG 1993

Meddelelse nr. 15 fra LRSK/Sør-Trøndelag

For perioden 1993 har den lokale rapport- og sjeldenhets-komiteen (LRSK) i Sør-Trøndelag bestått av Stein Are Sæther (sekr.), Georg Bangjord og Øystein R. Størkersen. Komiteen takker alle som har sendt inn sine observasjoner.

LRSK har opplevd en betydelig forbedring i tilstrømmingen av interessante observasjoner de siste årene. De som har sendt inn observasjoner og som savner respons fra LRSK (f.eks. retur av bilder, godkjennelse av observasjoner) oppfordrer vi til å ta kontakt med oss, enten pr. brev eller via telefon til Ø.R. Størkersen 7358 0563a.

Med hensyn til oversikten over hvilke arter som krever beskrivelse/dokumentasjon for å bli godkjent, viser vi til siste liste publisert i TN 2/91, side 87. Komiteen regner med å ha en ny liste over sjeldenhetsarter og rapportarter (arter som ikke behøver beskrivelse) klar til neste LRSK-rapport.

Også denne gang har vi tatt med en del observasjoner utenom "sjeldenhetsene". Dette kan dreie seg om store antall, overvintringer, registreringer på nye lokali-teter osv. Vi oppfordrer alle fugleinteresserte til å fortsatt sende oss alle slike observasjoner. Observasjoner av arter som krever god-

kjennelse må beskrives, helst på eget skjema som kan fås på møte i NOF/ST eller ved å kontakte LRSK.

I 1993 ble det gjort observasjoner av to nye arter for fylket, nemlig svartehavsmåke på Gaulosen 27.4. og willettsnipe i Hovsfjæra 11.4. Svartehavsmåka var forsåvidt ikke uventet og opptreden på våren er det som er mest forventet hos oss. En økende bestand i f.eks. England og Nederland kan forklare at det etter hvert blir gjort funn av arten også hos oss. Det kan nevnes at det skal ha vært gjort et tilsvarende funn tidlig på 1980-tallet, og at det skal også ha vært et individ på Ørlandet våren 1993. Disse registreringene er ikke innsendt til LRSK, slik at funnet i Gaulosen er å regne som det første i fylket. Willettsnipa er en historie for seg. Dette er en amerikansk vadefugl som er svært sjelden i Europa. Som kjent har et ind. overvintret på Mølen i Vestfold vinteren 1992/93. Alt tyder på at det var nettopp dette individet som dukket opp på Ørlandet! Vi regner med at NSKF vil betrakte funnet på Ørlandet som nr. to for landet.

Av andre mer spesielle observasjoner som vi vil trekke frem er observasjonen av hvitryggspett i Vinjelia, Hemne. Dette er et passende hekkeområde for arten. Lokaliteten er trolig

en av de få faste hekkeområdene i fylket. Ellers merker vi at både pilfink og kjernebiter ser ut til å ha en fortsatt økning. Fylkets tredje hekkefunn av kjernebiter ble gjort i Lauglolia i 1993. Trolig hekker nok arten på flere steder, men den er svært vanskelig å påvise i hekketiden. En art som stjertmeis fortsatte å vise en positiv trend etter nok en mild vinter. Den kalde vinteren 1993/94, etter flere milde vintre, kan kanskje vise seg å bryte den positive trenden for denne og andre arter. En spesiell observasjon

var svarthalespoven overvintret i Brekstadfjæra, Ørlandet. Årsaken til at den tilbragte vinteren der kan settes i forbindelse med at den så ut til å ha en noe skadet vinge. I Norge er det kjent svært få vinterfunn av arten. Vanligvis overvintrer den i mer sentrale strøk av Afrika, men den kan også finnes i noe antall nord til England om vinteren.

Stjerne (*) bak dato betyr at funnet er belagt med foto, lydopptak, e.l.

RETTELSE FRA MEDDELELSE NR. 14:

Sangsvane 209 ind. Aune og Grandefjæra rettes til 187 ind. Aune og Grandefjæra 9.2.1992 (MMY, GKL).

SUPPLERENDE REGISTRERINGER FRA 1986:

Dobbeltbekkasin *Gallinago media* 4-5 ind. spilte ved flyplassen på Røros på våren (Tom Johansen pers. medd. GBA).

SUPPLERENDE REGISTRERINGER FRA 1989:

Storlom *Gavia arctica* Vinterfunn: Ett ind. Grandefjæra, Ørland 4.3. (Håkon Heggland).

Tundralo *Pluvialis squatarola* Vinterfunn/tidlig vårtrekk: To ind. Grandefjæra, Ørland 4.3. (Håkon Heggland).

Spettmeis *Sitta europaea* Ett ind. Berkåk, Rennebu 23.10.-26.11. (Elisabeth Berkaak).

SUPPLERENDE REGISTRERINGER FRA 1990:

Grønlandsk tundraås *Anser albifrons flavirostris* En ad. Gaulosen, Melhus 12.5. (Christian Tiller). Godkj. av NSKF.

Snadderand *Anas strepera* To hanner Grandefjæra, Ørland 14.4. (Håkon Heggland).

Myrhauk *Circus cyaneus* Ett hunnfarget ind. Kleivan, Orkdal 8.9. (HMH).

Hvitryggspett *Dendrocopos leucotos* Ett ind. Songli, Orkdal 4.11. (HMH).

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes* 10 ind. 16.-22.4., 3 ind. 23.-29.4. og 2 ind. 30.4.-6.5. Estenstadveien, Trondheim (Klaus Sivertsen).

Pilfink *Passer montanus* Ett ind. Hommelvik, Malvik 19.-25.3. (Ole Breen), ett ind. 19-25.4.90 og to ind. 16.-22.4. Å i Åfjord (Oddmund Bøkseth).

SUPPLERENDE REGISTRERINGER FRA 1991:

Steppeørn *Aquila nipalensis orientalis* En 2K hann Røros 22.7 (Øyvind Lunde, Jan Ove Gjershaug). Fuglen ble funnet utmattet og døde senere på høsten. Ikke behandlet av NSKF. Dersom funnet betraktes som spontant er dette første funn av arten i fylket. Forøvrig er det gjort ett funn tidligere i Selbu av ett ind. med lærreimer rundt beina.

Konglebit *Pinicola enucleator* Ett ind. Oppdal 16.-22.12 (Embret Aalbu).

Pilfink *Passer montanus* Tre ind. Fannrem, Orkdal 11.11.91-29.3.92 (HMH).

SUPPLERENDE REGISTRERINGER FRA 1992:

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis* Ett ind. i Nidelva mellom Tanemsbrua og Svean, Klæbu 9.2 (Karl H. Brox).

Mandarinand *Aix galericulata* 1 par Fillan, Hitra juni/juli 1992 (Torgeir Sæter pers. medd. GBA).

Musvåk *Buteo buteo* Ett ind. Fagerhaug, Oppdal 22.8 (GKL), to ind. Mosjøen, Tydal 8.9. (IKI).

Kjerrhauk *Circus sp.* Ett ind. i flukt Gaula ved Fornesevja, Melhus 23.9 (PIV).

Dvergspett *Dendrocopos minor* Hekket trolig i Gjevilvassdalen, Oppdal i 1992 (JIK)

Fossefall *Cinclus cinclus* Uvanlig lokalitet: 1 ind. Sula, Frøya 14.8 (Svein Holmen).

Spettmeis *Sitta europaea* Ett ind. Røros 25.1-1.2 (Roald Simonsen), 2 ind. Kyrksæterøra, Hemne, 11-17.11 (Arnfinn Kjønnsvik), 2 ind. Rya, Røros 3.10 (GKL, m.fl), 3 ind. Søndervika, Femund, Røros 4.10 (GKL, m.fl).

Polarsisik *Carduelis hornemanni* Ett ind. Fannrem, Orkdal 20.-26.1 (HMH), 11 ind. Røros 30.1 (Eldbjørg Johnsen).

OBSERVASJONER FRA 1993:

Smålom *Gavia stellata* Hekking: Ett hekkende par Samsjøen, Melhus 1.6 (EHU).

Gulneblom *Gavia adamsii* Fjordregistreringer: 1 juv. Buvika, Skaun og senere på dagen ble den sett i Gaulosen, Melhus 26.11 (ØRS).

Toppdykker *Podiceps cristatus* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: 2 ad. og 1 juv. Buvika, Skaun 24.1 til 10.4 (GBA, ØRS m.fl.). Et ind. Gaulosen 18.5. (AAM, TAM). 2 ind. 16.12 til 31.12 (KAS, ØRS, m.fl.). 3 ind. ved Øysand, Melhus 29.12 (EHU).

Grålire *Puffinus griseus* Ett ind. mellom Grønnskjera og Avåtskjera, Froan, Frøya 19.9 (PTS, SHL) og 1 ind. samme sted 26.9 (PTS).

Skarv ubestemt *Phalacrocorax sp.* Innlandsobservasjon: 1 ind. i Bjørsjøen, Klæbu "før elgjakta" (Halvor Fosseide).

Gråhegre *Ardea cinerea* Stort antall: 69 ind. Roaldsøy og Gjæsingen, Frøya 2.10 (MMY, GKL, KAS). Innlandskoloni: En "større" koloni har eksistert ved Lundamo, Melhus minst siden 1980. 24 ind., hvorav min. 11 rugende 27.4 (GBA).

Sangsvane *Cygnus cygnus* Sommerobservasjoner: 2 ad. Tovatna, Oppdal 25.6 (PIV), 1 ind. Engelsåslykkja, Jonsvatnet, Trondheim 1.-5.5 (GBA). Store ansamlinger: 135 ind. Grandefjæra, Ørland 7.11 (MMY, m.fl), 103 ad. og 13 juv. Gaulosen, Trondheim 6.3 (DBO).

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* Vårtrekket: ca. 755 ind. landet i Gaulosen, Melhus i løpet av kvelden 29.4, i tillegg passerte ca. 250 ind. over uten å lande (DBO). Maksimum registreringen ble min. 1820 ind. i Gaulosen, Melhus 11.5 (DBO). 2 ind. ble sett så seint som 5.6 (KAS). 43 ind beitet i Grønningsbukta, Rissa 10.5 (GBA), 83 ind. beitet Litlvatnet, Agdenes 13.5 (GBA). Høsttrekket: 1 ind. Gaulosen 7.9 og 5 ind. 19.9 (MMY, GKL). Min. 500 ind. Storøra 6.10 (MMY) og min. 1000 ind. Gaulosen 10.10 (som er ny maksimumsregistrering på høsten), lettet og trakk sørover kl. 14.30 (MMY, m.fl). 185 og 82 ind. rastet i Slettestjøna, Rennebu 21.9 (GBA). Ca. 300 overnattet i Skjulungen, Midtre Gauldal 7.10 (Svein Fløttum pers. medd. GBA).

Sædgås *Anser fabalis* Tre ind. Grandefjæra, Ørland 15.5 (ESÆ, THA), 5 ind. Gaulosen, Melhus 26.9 (TON), 1 ind. 31.10 (ØRS) og 1 ind. 6.-13.11 (ESÆ, KBY, TAM, AAM).

Tundragås *Anser albifrons* Ett ind. Gaulosen, Melhus 11.5 (DBO) og 2 ind. 15.5 (TON). Tre ad. samme sted 30.9-4.10 (DBO, TAM, AAM) og 1 ad. 16.10 til 21.12 (EHU, TBJ, THA).

Grågås *Anser anser* Overvintring: 5 ind. Gaulosen 1.1 (ØRS), 8 ind. Hovsfjæra, Ørland 6.2 (ØRS), 1 ind. Grande, Ørland 2.1 (KAS) og 20.2 (MMY, KOS, ESÆ). Tidlig vårtrekk: 12 ind. Gjæsingen, Frøya 16.3 (A. Grønskog pers. medd. GBA). Noen tall fra Gaulosen: 344 ind. 4.9 (MMY), 570 ind. 19.9 (MMY, GKL, EHU), 696 ind. 30.9 (DBO) og min. 200 ind. 10.10 (MMY, m.fl). Innlandsobs.: To ind. Engelsåslykkja, Jonsvatnet, Trondheim 4.-5.5 (GBA). Ett ind. Songosen, Gangåsvatnet, Orkdal 13.5 (GBA).

Stripegås og kanadagås på Sauøya i Froan, Frøya 23.7.1993. Foto: Georg Bangjord.

Stripegås *Anser indicus* Ett ind. Gaulosen 1.1 (ØRS, KAS, GAS) og 1 ad. 31.10-21.12 (DBO, TBJ, ØRS). 1 ind. Buvika, Skaun 11.11, 12.11 (ESÆ, THA) og 21.11 (KAS), 3 ind. Valsneset, Bjugn 30.5 (Roger Aasback), 2 ind. Mausundvær, Frøya 13.7 (Olga Rødsjø), 1 ind. Sauøy, Frøya 23.7* (GBA).

Kanadagås *Branta canadensis* Store antall: 638 ind. Gaulosen 1.1 (ØRS), 649 ind. Leinstrand, Trondheim 2.12 (DBO).

Hvitkinngås *Branta leucopsis* Ett ind. Gaulosen 29.4 (MMY, TBJ, m.fl). Mellom kl. 15.50 og 18.50 passerte ca. 2450 ind. (18 flokker) over og forbi Gjæsingen, Frøya 1.5, og 93 ind. passerte 2.5 (DBO). Ett ind. Storfosna, Ørland 28.5 (TAM, KBY). Den 23.9 passerte ca. 289 ind. (4 flokker) ved Sandværet, Froan, Frøya (PTS). På Store Flatøya, Froan landet 20 ind. 25.9 (PTS). 1 ind. Gaulosen 18.9 til 27.11 (DBO, m.fl).

Gravand *Tadorna tadorna* Sen høstobservasjon: 6 ind. Brekstadbukta, Ørland 7.11 (MMY, m.fl). Tidlig vårobs/vinterfunn: 2 hanner 27.2. Innstrandfjæra, Ørland (JRG, m.fl.). Uvanlig oppholdsted: 9 ind. Gjevilvatnet, Oppdal 14.7 (JIK).

Brunnakke *Anas penelope* Hekkefunn: 1 hunn med 5 pull. Låen, Selbu 29.6 (GBA). Første hekkefunn i Gaulosen: 1 hunn med 7 nyklekte pull. Storøra 27.6 (ØRS). Vinterfunn fra Buvika, Skaun: 1 ind. 16.1 (TBJ) og 7.2 (MMY, GKL), 1 hann og 5 hunner 19.12 (ØRS), 2 ind. 21.12 (TBJ). Andre overvintringer: Et par Grønøra, Orkdal 27.2. (JRG, m.fl.), 14 ind. Grandefjæra, Ørland 2.1 (KAS, ETH). Store ansamlinger: 63 ind. Gaulosen, Melhus 26.4 (DBO), 182 ind. Buvika, Skaun 15.10 og 24 ind. 11.11 (ESÆ, m.fl.), 147 ind. Gaulosen, Trondheim 30.10 (DBO).

Snadderand *Anas strepera* Ett par Gaulosen 8.6 (ESÆ), og 10.6 - 27.6 (ØRS), 1 hann 27.7 (DBO). Ett par Grønøra, Orkdal 4.5 (TON).

Krikkand *Anas crecca* Vinterfunn: 12 ind. Nidarø, Trondheim 23.1 (KAS), 2 hanner og 5 hunner 28.2 (MMY, GKL).

Stjertand *Anas acuta* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: 1 hann Buvika, Skaun 23.1-27.3 (DBO, ESÆ, ØRS, m.fl), 1 par Gaulosen, Melhus 13.4 (EHU) og 25.4 (KAS), 3 ind. 29.8 (TAM, KBY), 15 ind. 12.9 (KAS, GRU), 7 ind. 24.9 (DBO), 5 ind. 28.9 (TBJ), 10 ind. 1.10 (TAM, AAM) og 6 ind. 10.10 (EHU, TON), 1 hann Hovsfjæra, Ørland 18.4 (GBA), 1 par Grandefjæra, Ørland 22.5 (TAM), 4 ind. Slettestjønnna, Rennebu 7.10 (GBA), 1 ind. Litlvatnet, Agdenes 7.11 (KAS, MMY, m.fl).

Knekkand *Anas querquedula* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: 2 hanner Gaulosen 13.5 til 22.5 (ESÆ, TAM, AAM, KAS), 1 hann 27.5 (TBJ) og 30.5 (ØRS, EHU), 2 hanner og 1 hunn 23.5 (KAS) og 8.6 (ESÆ), 2 hanner 18.6, 1 ind. 7.9 (ESÆ) og 16.9 (MMY), 1 hann Rusasetvatn, Ørland 20.5 (ØRS) og 3 par Grandefjæra 22.5 (KAS, ETH, TAM).

Mandarinand *Aix galericulata* En hann på Dolmen øy, Hitra 14.-15.5* (Eva Vanvik). Dette er en østasiatisk art som ofte holdes i fangenskap i Europa. Frittlevende og reproduserende bestander har også etablert seg i Europa.

Brudeand *Aix sponsa* En hann på Dolmen øy, Hitra 14.-15.5* (Eva Vanvik). Jf. obs. av mandarinand. Dette er en nordamerikansk art som ofte holdes i fangenskap. Denne og mandarinanda holdt seg sammen og var forholdsvis tamme. Fuglene kunne fly fritt, slik at det er ukjent om de er satt ut lokalt eller om de har kommet langveis fra.

Skjeand *Anas clypeata* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: 1 hann Gaulosen 24.4 til 1.6 (MMY, ØRS, m.fl), 1 par 1.5 (TAM, AAM), 1 ind. 25.7 (ØRS) og 24.10 (KAS) og 2 ind. samme sted 15.8 (TAM, KBY), 5 hanner og 4 hunner samme sted 22.5 (KAS, ETH, TAM), 1 ind. Litlvatnet, Agdenes 6.8 (ØRS), 1 hann Gjølme, Orkdal 2.5 (HMH), 1 hann Buvika, Skaun 6.5 (EHU) og en hann i utløpet av Skjenaldelva, Orkdal (u. dato)(HMH). Hekkefunn: 1 hunn med 7 pull. Grandefjæra, Ørland 19.6 (ØRS).

Toppand *Aythya fuligula* Vinterfunn: 3 hanner Nidarø, Trondheim 5.2 (TBJ) og 2 hanner 28.2 (MMY, GKL). Dette er en av de svært få faste vinterlokalitetene for denne arten i Trøndelag. Våransamling: 11 hanner og 9 hunner Valen, Jonsvatnet, Trondheim 1.5 (GBA).

Praktærfugl *Somateria spectabilis* Opptrer regelmessig om vinteren i kyststrøk, eksempelvis 4 ad. og 1 juv. hann Grandefjæra, 1 hann og 4 hunner, Brekstadbukta, 2 hunner Hovsfjæra, 1 par Garten og 1 hunn Flatnesfjæra, Ørland 6.2 (MMY, ØRS, m.fl), 3 hunner Innstrandfjæra 27.2. (JRG, m.fl.). Uvanlig i fjorden: 1 hann Lade, Trondheim 13,14 og 15.2 (EHU, ESÆ, TON).

Svartand *Melanitta nigra* Stort antall: ca. 80 ind. Flatnesfjæra, Ørland 7.11 (MMY, m.fl).

Sjøorre *Melanitta fusca* Det har vært et stigende antall oversomrende og mytende fugl i Gaulosen de senere år, eksempelvis 163 ind. 20.6 som er ny toppnotering for området (ØRS).

Brilleand *Melanitta perspicillata* En ad. hann Flatnesfjæra, Ørland 18.9 (KAS, JLF) og 24.9 (AAM, KAS). I tiden augsut-oktober har Flatnesfjæra (periodevis også i Hovsfjæra/Brekstadbukta) etterhvert blitt en fast plass for denne arten. Faktisk har hele 3 ind. hatt tilhold på det meste her.

Havelle *Clangula hyemalis* Stort antall: 235 ind. Buviksberga 23.4 (GBA). Opptrer årlig i Jonsvatnet under trekket (mai og oktober-desember). Eks. 4 hanner og 3 hunner Valen 5.5 (GBA).

Kvinand *Bucephala clangula* Stort antall Gaulosen: 232 ind. Buvika - Brekkberga 15.4 (ESÆ), 312 ind. Brekkberga - selve Gaulosen 23.4 (DBO).

Islandsand *Bucephala islandica* Samme hann har fast tilhold i perioden januar til april i Gaulosen: Sist sett på våren 24.4 ved Brekkberga (MMY, m.fl), dukket opp igjen 15.10 i Buvika (ESÆ). Dette var 8' vinter på rad.

Lappfiskand *Mergus albellus* En hann Kilvatnet, Jonsvatnet, Trondheim 22.4-6.5* (ESÆ, GBA, MMY, TBJ, TGI, m.fl).

Lappfiskand hann i Jonsvatnet, Trondheim 25.4.1993. Foto: Morten Vang.

Havørn *Haliaeetus albicilla* Innlandsregistreringer: 1 ungfugl Kirkvold, Tydal 7.4 (IKI), 1 ad. over Haltdalen, Holtålen 8.8 (DBO), en ad. Gaula ved Hovin, Melhus 19.10 og en ad. Slettestjønna, Rennebu 19.10 (GBA), og en ad. Svean, Klæbu 11.11. (Jan Ove Kvendseth, Jarle Solum).

Kongeørn *Aquila chrysaetos* Kystobservasjon: 1 subad. Garten, Ørland 6.2 (MMY, m.fl). Særlig ungfugl overvintret regelmessig i mindre antall i ytre kyststrøk.

Musvåk *Buteo buteo* Kun en observasjon: Ett ind. Mosjøen, Tydal 18.8. (IKI).

Fjellvåk *Buteo lagopus* Vårtrekk: 1 løpet av ca. 2 timer passerte min. 20 ind. over Gjæsingen, Frøya 1.5 (DBO). Tidlig obs.: 1 ind. Sauøy, Frøya 16.3 (Magne Werkland pers. medd. GBA). Kysthekking: 1 par med 3 unger Kunna, Frøya 23.7 (GBA).

Vandrefalk *Falco peregrinus* En ad. og 1 ind. (2/3 K) Grandefjæra, Ørland 23.8 (ESÆ) og 2 ad. 26.9 (ØRS). 1 ind. Gjæsingen, Frøya 9.9 (DBO).

Trane *Grus grus* Større ansamlinger: 80 ind. 26.8 og 119 ind. 29.9 Reeåkrene, Meldal (GBA).

Sothøne *Fulica atra* 1 ind. Gaulosen, Melhus 25.4 (Pål Mølnvik).

Tjeld *Haematopus ostralegus* Vinterfunn: 2 ind. Grandefjæra, Ørland 6.2 (MMY, m.fl), 3 ind. Værebukta, Trondheim 20.11 (ØRS), 1 ind. 25.12 (TBJ). Vinteren 1992/93 ble ingen tjeld sett på den tradisjonelle lokaliteten i Værebukta (MMY). Store ansamlinger: 336 ind. Gaulosen 20.4 (ESÆ). Ett delvis albino ind. ble sett i Buvika, Skaun 28.3 og ut sommeren (GBA, ØRS, EHU).

Sandlo *Charadrius hiaticula* Stort antall: ca. 150 ind. Brekstadbukta, Ørland 7.8 (ØRS).

Dverglo *Charadrius dubius* Ett varslende ind. Orkla ved Ekli, Orkdal 23.7 (PIV), også sett ved Orkla 2.5 (HMH), 1 par Leinøra, Trondheim 20.5 (TAM), 1 ind. Gaulosen 29. og 30.7 (ESÆ, THA).

Polarsnipe *Calidris canutus* Vinterobservasjoner: 38 ind. Brekstadbukta, Ørland 6.2 (ØRS) og 46 ind. 27.2 (JRG, m.fl.).

Sandløper *Calidris alba* Noen observasjoner av enkeltindivider foreligger fra flere lokaliteter, nevnes kan: 2 ad. Gaulosen, Melhus 6.8 (ESÆ, THA) og 1 ind. samme sted 18.9 (EHU).

Dvergsnipe *Calidris minuta* 188 ind. 23.8 og 253 ind. 26.8, Ørland (ESÆ).

Temmincksnipe *Calidris temminckii* Hekking: 1 ad. med pull. Udduvoll, Melhus medio juni (TAM), 1 syngende ind. Leinøra, Trondheim 27.6 (ØRS).

Tundrasnipe *Calidris ferruginea* Sjelden på vårtrekk: 1 ind. Gaulosen 31.5 (DBO). Høsttrekk: 153 ind. 23.8 og 188 ind. 26.8, Ørland (ESÆ), 41 ind. Gaulosen 30.8 (DBO).

Myrsnipe *Calidris alpina* Vinterregistreringer: 5 ind. Brekstadbukta 6.2 (ØRS) og 4 ind. 14.3. (MMY), 10 ind. Innstrandfjæra, Ørland 27.2. (JRG, m.fl.).

Brushane *Philomachus pugnax* Finnes ennå sannsynligvis hekkende i små antall på Ørlandet: 3 hanner på leik Storfosna og 2 hanner Ørland Flystasjon 25.5 (GBA). Tidlig obs.: En hann Gaulosen 27.4 (THA, ESÆ).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: 1 ind. Storfosna, Ørland 25.9 (MMY, NOF-ekskursjon), 2 ind. Storfosna 2.10 (TKO, VKR), 1 ind. Garten, Ørland 3.10 (TKO, VKR), 1 ind. Grandefjæra, Ørland 7.11 (MMY, GKL).

Svarthalespove *Limosa limosa* En svært uvanlig vinterobservasjon: 1 ind. Brekstadbukta, Ørland 2.1, 6.2, 20.2, 14.3, 18.4 (GBA, KAS, MMY, SAS, ØRS, m.fl). Fuglen ble sett med "litt hengende vinge" 6.2 (ØRS). Andre observasjoner: 1 ind. Brekstadbukta 20.5 (ØRS), 4 ind. Grandefjæra, Ørland 22.5 (KAS, TAM), 1 ind. Råkvåg, Rissa 23.6* (TKO).

Lappspove *Limosa lapponica* Vinterregistrering: 1 ind. sammen med svarthalespove Brekstadbukta, Ørland 2.1, 20.2 og 14.3 (KAS, MMY, m.fl).

Storspove *Numenius arquata* Vinterobservasjoner: 3 ind. Garten og 7 ind. Kråka, Ørland 6.2 (MMY, ØRS, m.fl).

Rødstilk *Tringa totanus* Vinterregistreringer: 13 ind. Ørland 6.2 (MMY, m.fl), 2 ind. Grønøra, Orkdal 11.2 (TON). Stort antall: min. 147 ind. i Gaulosen 11.7 (DBO), min. 86 ind. Grønøra, Orkdal 13.5 (GBA).

Sotsnipe *Tringa erythropus* Sen høstobservasjon: 1 ind. Storfosna, Ørland 25.9 (KAS, MMY, NOF-ekskursjon).

Skogsnipe *Tringa ochropus* Hekking: 1 ind. "med hekkeatferd" Sandmoen, Trondheim 12.7 (TON).

Willettsnipe *Catoptrophorus semipalmatus* Et ind. av denne amerikanske vaderarten i Hovsfjæra, Ørland 11.4. (SAS, Carita Mariussen). Sannsynligvis det samme ind. som overvintret på Mølen vinteren 1992/93. Andre funn i Norge. Ikke behandlet av NSKF.

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus* Ett ind. Leangenbukta, Trondheim 20.7 (GBA), 2 juv. Grandefjæra, Ørland 7.8 (ØRS, ESÆ), 1 ind. Kanalen, Trondheim havn 15.8 (GBA), 1 ind. ved Tindskjæra, Froan, Frøya 21.9 (PTS).

Fjelljo *Stercorarius longicaudus* Ett ind. Grandefjæra, Ørland 20.5 (ØRS), 8 ind. i én flokk Haldalen, Holtålen 13.6 (DBO), 1 ind. Gaulosen, Trondheim 28.6 (KAS), 1 ad. Sauøy, Frøya 24.7 (GBA). Denne arten ses ikke så ofte under trekket i lavlandet.

Polarjo *Stercorarius pomarinus* To ungfugler Garten, Ørland 7.11 (KAS, MMY, m.fl).

Storjo *Stercorarius skua* Ett ind. følgende steder: Kråkholmen 22.9, Store Andsteinen 24.9, Nordre Monsskjæret 24.9, Beinholmsdraget, Grogna 22.10, alle lokaliteter i Froan, Frøya (PTS).

Svartehavsmåke *Larus melanocephalus* En subad (2/3K) på Gaulosen 27.4. (ESÆ, THA). Ikke behandlet av NSKF.

Hettemåke *Larus ridibundus* På kysten hekker arten regelmessig, men i mindre antall: 9 reir Kråka, Ørland 20.5 (ØRS). Andre hekkefunn utenom Storøra, Gaulosen: 70 par Grøtøya, Jonsvatnet, Trondheim 7/6 (GBA), ca. 100 par (220 ind.) Slettestjønna, Rennebu 4.6 (GBA). Opptelling vinterstid: 67 ind. på strekningen Trondheim havn - Ranheimsfjæra 31.1 (MMY, BRA). I hovedkolonien i fylket på Storøra i Gaulosen hekket det i underkant av 1500 par, med en middels produksjon av flyvedyktige unger. Det var et lavere antall enn rekordåret 1992, da det hekket ca. 1700 par med en meget god prouksjon av unger (ØRS).

Fiskemåke *Larus canus* Overvintrer i mindre antall i fylket. Nevnes kan: 6 ad. Buvika, Skaun 1.1 (ØRS), 7 ad. og 9 juv. Brekstadbukta, Ørland 6.2 (ØRS).

Polarmåke *Larus hyperboreus* Ett ind. (2K) Garten, Ørland 6.2 og 20.2 (ØRS, ESÆ, MMY), 1 ind. (3K) samme sted 2.1 (KAS), 21.2 (Yngve Hareland, Hans Ackered, Stig Nylund), 14.3 (MMY, m.fl), 18.4 (KAS, TAM), 18.9 (KAS, JLF) og 26.9 (MMY, m.fl). Ett ind. (1K) Buvika, Skaun 21.11 (KAS).

Grønlandsmåke *Larus glaucooides* Ett ind. (2K) Grandefjæra 18.4 (KAS, ETH), 1 ind. (2K) Ravnkloa, Trondheim 21.3 (GKL).

Svartbak *Larus marinus* Første vellykkete hekkefunn fra Gaulosen: 2 store unger Storøra 2.7 (ØRS).

Sildemåke *Larus fuscus* Sein høstobservasjon: 1 juv. Buvika, Skaun 31.10 (Tor Bollingmo medd. MMY).

Ringdue *Columba palumbus* Sein høstobservasjon: 1 ind. Buvika, Skaun 16.12 (KAS, ETH).

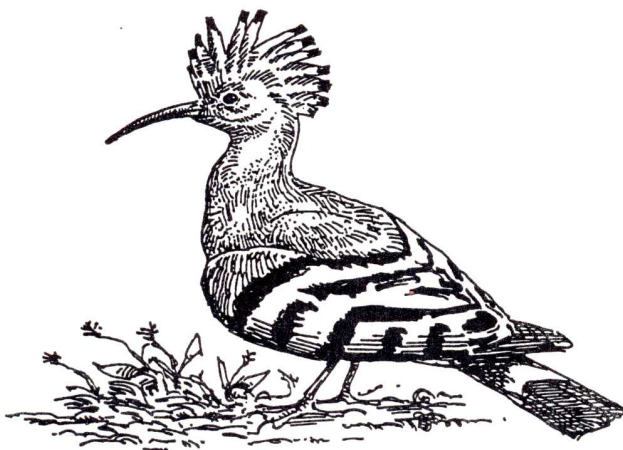
Tyrkerdue *Streptopelia decaocto* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: 1 par hekket ved Skovgård, Jakobsli og fikk fram flygedyktige unger medio mai (Jon Arne Krogstad pers. medd. GBA), 7 ind. Skovgård 25.7 (GBA), 2 ind. ved NTH 14.1-18.11, 1 ind. ved Singsaker postkontor 27.4 (Torgrim Breihagen), 1 sy. hann ved Singsaker studentertjæra, 2 ind. ved Jonsvannsveien, Singsaker og 1 sy. hann Småbergan 1.5 (MMY), 1 ind. Tilfredshet kirkegård 26.5 (JEK), 14 ind. på foringsbrett, Lerkendalsveien ved NTH 2.12 (Gunnar Brodal), alle lokaliteter i Trondheim. Ett ind. Brekstad, Ørland 2.1 (KAS, ETH) og 2 ind. 3.10 (TKO, VKR), 1 ind. Oppdal sentrum 4.8 og 3 ind. 3.10 (JIK).

Turteldue *Streptopelia turtur* En juv. Storfosna, Ørland 2.10 og 1 ad. samme sted 3.10* (TKO, VKR)

Hornugle *Asio otus* Fire ind. Estenstadsmarka 25.1 (Geir Lasse Aune pers. medd. GBA).

Haukugle *Surnia ulula* Ett ind. Eggafjellet, Selbu 19.9 (Reidun Sandvik), 1 ind. Hilmo, Tydal 21.10 (GBA).

Hærfugl *Upupa epops* 1 ind. i hangar på Ørland Flystasjon, Ørland 30.9 (Sindre Hågensen), 1 ind. Malvikfjæra, Malvik 3.10 (Torbjørn Jørstad) og trolig samme ind. Forbordsgrenda, Malvik 8.10. (Trygve Mebonden).

Grønnspekk *Picus viridis* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: Ett ind. Nyhus, Oppdal 15.9 (PIV).

Gråspekk *Picus canus* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: 1 hunn Sollia, Meldal 24.9 (ESÆ), 1 hann Storfosna, Ørland 26.9 (MMY, NOF-eksursjon), 1 ind. Tiller, Trondheim 27.11 (TON), 1 hunn ved Gangåsvatnet, Orkdal 2.6 (RWI), 1 hann besøkte jevnlig foringsplass ved Vaslagvågen, Snillfjord fra 7.10 (RWI).

Svartspekk *Dryocopus martius* Obs. flere ganger i hekketiden ved Tiller, Trondheim (TON). 1 ind. Kvistingen, Bymarka, Trondheim 23.5 (DBO), 1 ind. Storåsen, Jonsvatnet, Trondheim 4.9 (DBO), 1 ind. Huseby, Trondheim 21.9 (AAM), 1 ind. Leirsjøen, Bymarka, Trondheim 30.9 og 2.10 (TAM, AAM), 1 ind. Markahaugbergan, Bymarka, Trondheim 7.11 (DBO).

Dvergspekk *Dendrocopos minor* Alle observasjoner fra 1993 opplistes: 1 trommende ind. Stølen, Gjevillvassdalen, Oppdal 20.6 (JIK), 1 hunn Feragen, Røros 7.2 (GKL, Eirik Sundby), 1 ind. Flå-Slipran, Rennebu 27.4 (GBA), 1 ind. Leinslia, Rissa 10.5 (GBA), 1 syngende ind. Rønningen, Orkdal 17.6 (GBA).

Flaggspekk *Dendrocopos major* Hekkefunn: Leinslia, Rissa 10.5 (GBA) og Lauglolia, Trondheim (ØRS).

Hvitryggspekk *Dendrocopos leucotos* En hann Vinjeøra, Hemne 17.4 (ESÆ, THA).

Vendehals *Jynx torquilla* Tidlig observasjon: 1 ind. Odden, Jonsvatnet, Trondheim 5.5 (GBA).

Låvesvale *Hirundo rustica* Sen hekking: 5 pull. Fevåg, Rissa utfløyet ca. 13-14.9 og ble fortsatt matet 17.9 (Lars Dalen). Sen observasjon: Ett ind. Rørvik fergeleie 18.11 (Petter Osbakk).

Skjærpiplerke *Anthus spinoletta* Overvintrer i små antall på kysten, eksempelvis 1 ind. Brekstad, Ørland 2.1 (KAS, ETH) og 3 ind. Ørland 6.2 (ØRS, MMY, m.fl).

Linerle *Motacilla alba* Tidlig observasjon: Ett ind. Sauøya, Frøya 7.3 (Tommy Rodahl pers. medd. GBA).

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus* Ett par hekket antagelig på Singsaker (THA). På kontinentet hekker rødstjerten vanlig inne blant bebyggelsen, men er en heller sjelden byfugl hos oss. Flere lignende observasjoner tas gjerne i mot.

Rødvingetrost *Turdus iliacus* Sjelden overvintrer: Ett ind. Gaulosen 24.1 (ØRS) og 1 ind. Persaunet, Trondheim medio februar (Norunn Sæther medd. MMY).

Gråtrost *Turdus pilaris* Stor vinteransamling: ca 40 ind. Tunga, Trondheim 15.1 og ca 60 ind. 18.1 (Ivar Myklebust medd. MMY).

Munk *Sylvia atricapilla* Vinterregistreringer: 1 hann på foringsplass Rosenborg, Trondheim 4.12 (MMY), 1 hann Tempe 10.1 (KOS).

Gransanger *Phylloscopus collybita* Ett syngende ind. ca 750 m.o.h. Åmotsdalen, Oppdal 7.6 (SAS).

Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix* En syngende hann Laugolia, Trondheim 22.5 - 5.6 (ØRS, EHU, GBA, m.fl.). En syngende hann Rønningen, Orkdal 19.5 (GBA).

Svarhvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca* Sen høstobservasjon: 1 ind. Gjæsingen, Frøya 2-3.10 (MMY, GKL, KAS).

Stjertmeis *Aegithalos caudatus* Ett par Vinjeøra 17.4. og min. 20 ind. Vinjelia, Hemne 28.3 (ESÆ, THA). Flokk(er) på 10-15 ind. Fannrem, Orkdal høsten 1993 (HMH), min. 5 ind. Vaslagvågen, Snillfjord 3.11 og 11 ind. samme sted 4.11 (RWI). 1 ind. Flå-Slipran, Rennebu 12.5 (GBA), 4 ind. Herdalen, Agdenes 14.5 (GBA). Flere obs. i Gauldalen og Orkdalen gjennom våren (GBA).

Spettmeis *Sitta europaea* Observasjoner fra godt kjente hekkeplasser utelates (som fra almeliene på Byneset). Flere obs. Vaslagvågen, Snillfjord (RWI), 1 ind. Leinslia, Rissa 10.5 (GBA), 1 ind. Sodin skole, Kyrksæterøra 2.10 (RWI). 1 ind. Malvik, Malvik 31.10 og ut året (Stephen F. Barstow), ett ind. Berkåk, Rennebu 1.11. til 10.2.94 (Elisabeth Berkaak), ett ind. Kyrksæterøra, Hemne 21.11.93 til 7.2.94 (Arnfinn Kjønsvik). Hekkefunn: Reir i stærkasse Mølnbukt, Agdenes (Evy Johansen), 1 kull Sjømyråsen, Hitra 9-10.6 (GBA), 1 kull Leinslia, Rissa 22. og 30.6 (GBA).

Varsler *Lanius excubitor* Følgende observasjoner foreligger: 1 ind. Vinjeøra, Hemne 12.2 (Ingeborg Grimsmo), 1 ind. Støren, Midtre Gauldal 19.10 (GBA).

Kornkråke *Corvus frugilegus* Min. 13 ind. Gaulosen, Melhus 11.11 (THA). Observasjoner utenfor Trondheim: 1 ad. Austråt, Ørland 6.2 (ØRS), 4 ind. Stadsbygd, Rissa i påska (Steinar Saksgård pers. medd. GBA).

Stær *Sturnus vulgaris* Vinterregistreringer: 75 ind. Ørland 6.2 (MMY, m.fl.).

Pilfink *Passer montanus* Ett ind. Øysand, Melhus 21.3 (MMY), 25.4 (KAS), 5.5 (TAM, AAM), 27.5 (ESÆ), 1.6 (RWI) og 23.7 (ESÆ). Fast på foringsbrett vinterstid, Fannrem, Orkdal og 1 sy. hann samme sted 15.5 (HMH), 8 ind. Ranheim, Trondheim 23.-30.10. (Gunvor Hustad). Ranheim er trolig et kjerneområde for arten i Trondheim da større antall er rapportert herfra i 1994.

Stillits *Carduelis carduelis* Ett ind. Gaulosen 11.11 (ESÆ, THA), 1 ind. Fannrem, Orkdal 22.4 (Toril H. Øiaas).

Bjørkefink *Fringilla montifringilla* Overvintring: 35 ind. Grandefjæra 20.2 (MMY, KOS, ESÆ).

Bergirisk *Carduelis flavirostris* Vinterregistrering: 20 ind. Grilstadfjæra, Trondheim 31.1 (MMY, BRA).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus* En syngende hann Lauglolia, Trondheim 30.5 (ØRS), 1 syngende hann ved Kvål, Melhus 12.6 (Jon Arne Sæter pers. medd. GBA).

Furukorsnebb *Loxia pytyopsittacus* Invasjonspreg høsten 1993: 1 hann og 3 hunner Grandefjæra, Ørland 26.9 (ØRS), 5 ind. samme sted 7.11 (KAS, m.fl), 2 hanner og 1 hunn Storfosna, Ørland 25.9 (NOF-ekskursjon), 1 ind. Leinøra og 1 ind. Lauglolia, Trondheim 10.10 (MMY, GKL).

Konglebit *Pinicola enucleator* Min. 1 ind. Bymarka, Trondheim 2.11 (GBA), 4 ind. nær Botngård, Bjugn 16.12 (ESÆ).

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes* En ungfugl tagg mat fra ad. Lauglolia, Trondheim 2.7. (ØRS) og 1 ind. sett med reirmateriale i nebbet samme sted 8.5 (TAM). Dette er det tredje hekkefunn av arten i fylket. Det første var ved Rotvoll, Trondheim i 1884 og det andre i Melhus, 1991. Andre obs. fra Lauglolia i 1993: 2 ind. 24.4, 11.5 og 20.5 (GBA, MMY, KOS, TAM, m.fl), 1 syngende hann 1.6, 2 syngende hanner 10.6, 1 ind. 20.6 (ØRS) og min. 1 ind. 18.7 (GBA). Det har vært en enorm økning i observasjoner av arten i fylket fra og med 1989. I 1991 ble arten hørt syngende i Lauglolia for første gang, men har hatt tilhold på foringsbrett like ved området siden ca. 1985 (ØRS). Andre obs: 1 ind. Odden, Jonsvatnet, Trondheim 14.3 til 18.4 (GBA), 1 ind. Fannrem, Orkdal 11.4 (Torill H. Øiaas), 1 ind. Sjetnemarka, Trondheim 1.6 (Ella Larsen), 2 ind. Vaslagvågen 10.9 (Anny Wingan medd. RWI), 2 ind. Meldal sentrum, Orkdal 25.10 (Per Gunnar Solberg medd. GBA).

Vierspurv *Emberiza rustica* En syngende hann Gjæsingen, Frøya 28.5 (DBO) og et ind. på Gaulosen, Melhus 13.9. (ESÆ), siste obs. ikke behandlet av LRSK. Dette blir hhv. andre og tredje funn av arten i fylket. Det første var på Halten 12.-13.10.83 (GBA).

Lappspurv *Calcarius lapponicus* To ind. Gjæsingen, Frøya 3.10 (MMY, GKL, KAS).

Snøspurv *Plectrophenax nivalis* Vinterfunn/vårtrekk: 106 ind. Grandefjæra, Ørland 6.2 (MMY, m.fl).

Kjernebiter på foringsplass ved Odden, Jonsvatnet våren 1993. Foto: Georg Bangjord.

OBSERVATØRLISTE:

AAM - Audun Amundsen
BRA - Bjørn Rangbru
DBO - Dag Bollingmo
EHU - Einar Hugnes
ESÆ - Einar Sæter
ETH - Edvin Thesen
GAS - Gunnar A. Solbakken
GBA - Georg Bangjord
GKL - Geir Klaveness
GRU - Geir Rudolfsen
HMH - Hans M. Høiby
IKI - Ingebrigt Kirkvold
JEK - Jan E. Kjøsnes
JIK - Jørn Ivar Krogstad
JLF - Jørn L. Finborud
JRG - Jørn Roger Gustad
KAS - Kjetil Aa. Solbakken

KBY - Kevin By
KOS - Kolbjørn Schjølberg
MMY - Magne Myklebust
PIV - Per Inge Værnesbranden
PTS - Per Terje Smiseth
RWI - Roger Wingan
SAS - Stein Are Sæther
SHL - Svein-Håkon Lorentsen
TAM - Tormod Amundsen
TBJ - Terje Bjerkan
TGI - Terje Gimnes
THA - Trond Haugskott
TKO - Terje Kolaas
TON - Terje O. Nordvik
VKR - Vidar Krøke
ØRS - Øystein R. Størkersen

**Den Lokale Rapport og Sjeldenhetskomité/Sør-Trøndelag, c/o Trøndersk Natur,
Postboks 1719 Rosenborg, 7004 Trondheim.**

**Stein Are Sæther
Georg Bangjord
Øystein R. Størkersen**

VERN AV VÅTMARK I SØR-TRØNDELAG

Øystein R. Størkersen og Arne Strøm

Av samlet landareal i Norge er det anslått at det finnes ca. 6,3% våtmark, eller ca. 20.300 km². Snart er de tematiske verneplanene for myr og våtmark gjennomført for alle fylkene i landet. Foruten et behov for vurdering av om intensjonene med verneplanene er oppnådd i henhold til de føringer som Stortinget har vedtatt, så er det klart at vern etter naturvernloven aldri vil klare å ivareta nok av denne naturtypen med hensyn på å gi livsrom for de artene som er knyttet til våtmarkene. Et målrettet arbeide for å øke forståelsen for å ta vare på slike områder blant almenheten er derfor nødvendig.

Ny våtmarksgruppe opprettet i NOF/ST

Norsk Ornitologisk Forening avdeling Sør-Trøndelag har i 1994 nedsatt en gruppe som skal arbeide med vern av våtmark i fylket. Foreløpig består gruppen av fem medlemmer; Arne Strøm har vært initiativtaker og fungerer som leder, Torborg Berge og Lars Waaler fungerer som gruppe-medlemmer, mens Hallvard Strøm og Øystein R. Størkersen fungerer som rådgivere. Gruppens arbeidsområde vil i hovedsak dreie seg om nyskaping av våtmark, restituering av tidligere våtmarker som i dag er mer eller mindre borte, og restaurering av våtmarker som av ulike årsaker har gjennomgått negative endringer. Dette er oppgaver som lett kan virke for store for en forening som vår! Selv om dette området helt klart bør være en offentlig oppgave, så vet vi at dette i dag ikke er prioriterte oppgaver hos miljøvernmyndighetene. Riktignok er myndighetene klar over utfordringene, men ressursprioriteringene har ennå ikke vært til fordel for slike oppgaver. Med tanke på de begrensede midlene vår forening har, hva kan

så en gruppe som vår klare å gjennomføre? I det følgende skal det kort forklares hvilke tanker og ideer vår våtmarksgruppe har gjort så langt.

Hva legger vi i begrepet våtmark?

En anerkjent definisjon på en våtmark er en lang utredning for å omfavne alle typene som legges inn i begrepet, men kort sagt må det være vann inne i bildet! Våtmark er derfor bekker, elver, tjern og sjøer, myr og sump, midlertidige vannansamlinger (vårflom, etc.), grunne marine fjærområder som blottlegges ved lavvann og grunne skjærgårdsområder (pr. def. ned til ca. 6 meters dyp), videre omfattes estuarier og deltaer. Hvorfor mener vi at våtmarkene viktige? Flere grunner kan anføres, men de mest brukte er at disse områdene er leveområder for mange arter. De har kort sagt *en økologisk funksjon* i forhold til artene, men de er også f.eks. en faktor i naturens vannhusholdning. Disse områdene også svært produktive, og undersøkelser viser at våtmarker kan produsere mer

biomasse enn en hvilken som helst kornåker! *Et økonomisk motiv* kan altså anføres. Endelig ligger det *et etisk ansvar* i å forvalte disse områdene for å ta vare på artene som lever der. Slike områder skaper en variasjon i naturen som vi mennesker setter pris på. Både artene og naturtypene er en del av vår *kulturelle arv*. Som rester i et landskapsbilde er de derfor viktige å ta vare på.

Behov for bedre vern av våtmarker

Våtmarksgruppen vil imidlertid i første omgang fokusere på bare et begrenset utvalg av våtmarkstyper i lavlandet i fylket, og da særlig de områdene (eller prosjektene!) som vi anser for å være gjennomførbare. Det er særlig i lavlandet at våtmarker har forsvunnet som følge av menneskelige tiltak. Følgene av dette er også særlig merkbart i lavlandet, ettersom det gjerne er her det største mangfoldet finnes. I mange kultur-landskaper i vårt fylke er desverre rike lavlandsvåtmarker begynt å bli en mangelvare! Det kan lett synes som en floskel at våtmarker forsvinner. Vi tror likevel at tiden nå har kommet til å erkjenne at de siste våtmarker er borte i flere av de sentrale jordbruksstrøkene i fylket. Årsakene til det er flere, men de kapitalistsiske kreftene har spilt en stor rolle. Bondens daglige virke og krav på avkastning, samt de rammer som sentrale landbruksmyndigheter setter, har vært avgjørende for jordbrukslandskapets utvikling. Krav om såkalte spredningsareal som begrensning på antall husdyr har hatt svært negativ effekt på marginalområder (som f.eks. kantsoner, bekker, strandenger o.l.). Tidligere tilskuddsordninger for nydyrking og bekkelukking (som heldigvis er avsluttet nå) la selvsagt ikke en demper på slike aktiviteter, og har dessuten i mange år vært god latin i landbrukskretser.

Et lysglimt i tilskuddsordningene fra staten de siste tiden har vært mulighetene for sk. kulturlandskapsmidler. Muligheten for å få tilskudd til å legge brakk områder, til ikke å

legge bekker i rør, til å opprettholde beitemarker og naturenger, osv. begynte for få år siden. Til å begynne med var det stor skepsis til dette (det er det vel delvis ennå da "gammel vane er vond å vende") og det samlede tilskuddet utgjorde bare noen få millioner. I år har imidlertid rammen blitt økt til over 30 millioner og skal øke ytterligere i årene framover. Som et apropos kan en nevne at det samlede tilskuddet i landbruket (arealtilskudd og tilskudd pr. husdyr) er på ca. 6 milliarder inneværende år. Poenget er selvsagt at landbrukerne selv nå har satt fokus på dette og ser at våtmarker og annen natur kan ha større verdi enn bare som jordbruksmark. Forurensningsmessig er det f.eks. en vel kjent sak at våtmark virker rensende på urent avløp fra åkeren. Nå som det kommer bedre reguleringer for å få husdyr ut på beite, får en håpe at f.eks. kulturlandskap og våtmarker kan få en renessanse og bli betraktet som noe verdifullt i bondens landskap. Det vår gruppe har erfart så langt i arbeidet er en stor interesse hos den enkelte grunneier og hos berørt kommune. Det skal likevel påpekes at det ikke alltid er felles intensjoner som råder i utgangspunktet. Likevel vil det nettopp her være en oppgave å spille for en gruppe som vår! Selv om NOF har en plattform der fugler er sentralt, så anser vår gruppe også andre organismer for å være målgrupper i vårt arbeide. I første rekke vil det f.eks. gjelde for insekter og flora. Det torde framgå i de følgende eksempler på prosjekter.

Restaurering av våtmarker og nyskaping

Dette er et godt kjent begrep i mange europeiske land. I Norge har det derimot ikke vært særlig aktivitet på dette området. Naturvernet har da også hittil vært preget av en pietistisk holdning til hva man kan tillate seg, både hva angår vernearbeide og manipulering av natur. Vi lever i den oppfatning at urørt natur det er det nok av hos oss, mon tro det? Er ikke omtrent hver kvadratcentimeter av landet berørt av rein og sau på beite, er ikke enhver skog blitt hogd i?

Innen NOF-kretser og hva angår prosjekter som gavner fuglelivet, er det etter det vi kjenner til få prosjekter å vise til. Gode eksempler på tiltak i våtmarker i vårt fylke er det bare miljøvernavdelingen ved Fylkesmannen i Sør-Trøndelag som kan vise til. For 4 år siden gjennomførte fylkesmannen en restaurering av Litlbumyran naturreservat i Meldal, ved at det ble bygd en ny terskel som erstatning for en tidligere fløtningsdemning i tre som var råtnet bort. Gjenskapingen av et tilnærmet balansert økosystem pågår ennå i området, men det er all grunn til å tro at dette vil være et godt eksempel på et vellykket tiltak. Også i Lillevatnet naturreservat i Agdenes har nå fylkesmannen nylig klart å lage en terskel ved utløpet for å hindre at vannstanden blir for lav i reservatet. Et annet tiltak som er mer preget av NOF innsats har vi fra Hedmark. Der lokale krefter har bidratt i samråd med en velvillig grunneier i å gjenskape en tidligere rik fuglelokalitet. Dette prosjektet er trolig det første som NOF kan vise til der det virkelig er gjenskapt en verdifull biotop. Se artikkel om dette prosjektet i Vår Fuglefauna nr. 1/94 skrevet av Hallvard Strøm. I vårt naboland Sverige derimot er man kommet langt i arbeide med vern og restaurering av gjenværende våtmark. Mest kjent er arbeidet med Hornborgasjøen, hvor man gjennom en stor innsats restaurerer en av de største og viktigste våtmarkene i Skandinavia. Erfaringer med den tekniske gjennomføringen av bl.a. dette prosjektet, vil vi kunne dra nytte av i vårt arbeide.

Hva kan og hva vil vår våtmarksgruppe i første rekke bidra med i arbeidet med restaurering/ nyskaping av våtmarker? Det er i første rekke på kunnskapssiden vi vil bidra. Vi ser for oss i hovedsak en tre-delning av arbeidet: *Første fase* med prosjektering og utredning av hvilke lokaliteter som egner seg, hvordan prosjektet bør gjennomføres for å oppnå best mulig resultat. *Andre fase* vil være selve gjennomførelsen, her skal i

prinsipp enten grunneier eller annen entrepenør stå for arbeidet. Likevel antar vi at det kan være aktuelt å sammenkalle medlemmer til dugnad i noen prosjekter. Den siste og *trede fase* vil være vurdering av resultatene mhp. flora og fauna. Denne siste fasen vil ofte måtte starte før prosjektet gjennomføres. Så vil oppfølging og taksering etter at lokaliteten er gjenskapt være en viktig del som vi håper at mange av medlemmene ser en interesse i å delta i! Dette håper vi å komme tilbake til gjennom meddelelser her i TN og via rundskriv til medlemmene i NOF avd. Sør-Trøndelag.

Hvilke metoder kan man tenke seg i det praktiske arbeidet? I den første tiden vil det nok bli behov for utprøving av metoder, men vi antar at f.eks. brenning, rydding og oppgraving av masse, oppdemming og regulering av vannspeil v/hj. av terskler, sjøgående slamsugingsmaskiner og bruk av husdyr på beite, er metoder som vil være anvendelige også hos oss.

Aktuelle typer prosjekter

Våtmarksgruppen har i første omgang valgt å samarbeide med Melhus kommune ved Miljøvernleder Terje Domaas. Så langt har responsen vært svært positiv både hos kommunen og hos de grunneiere som ønsker å komme i gang med tiltak på sine eiendommer. Vi ser derfor lyst på å få til nyttige prosjekter i denne kommunen. Melhus kommune er en typisk jordbrukskommune, der landbrukslandskapet er av stor betydning. Som mange av oss vet har det vært en tydelig forandring i jordbrukslandskapet bare de siste tiårene i f.eks. Gauldalen. Systematiske undersøkelser over dammer og pølsesjøer viser også at disse har forsvunnet i et jevnt tempo. Går en riktig langt tilbake i tid venter det virkelig overraskelser hva angår hvilke våtmarker kommunen kunne by på. Dette forteller oss at de våtmarkene som finnes tilbake i Gauldalen pr. i dag bare er noen sørgelige rester, som attpåtil er under full gjengroing

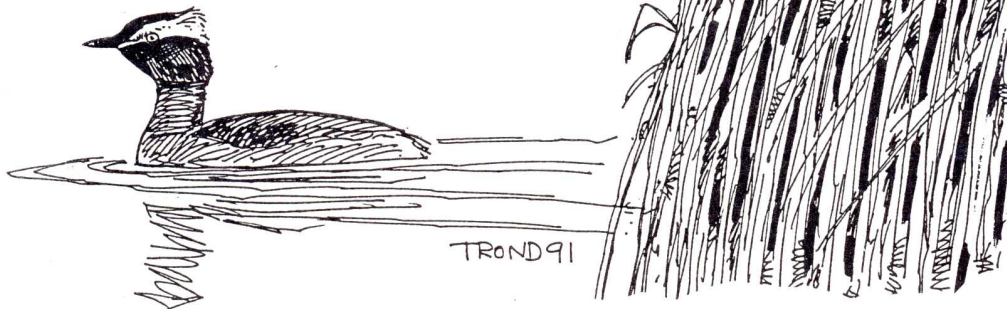
og forsvinning! Det er kanskje det som skal til, at naturen først må ødelegges før vi våkner? Våtmarksgruppen har blitt klar over at det finnes en rekke prosjekter som kan startes opp, men vi har av ulike grunner valgt å tenke på tre ulike typer av prosjekter. Dette er for det første en *nyskaping av våtmark, dernest tilbakeføring av tidligere våtmarksområde og til slutt opprensning i eksisterende våtmark*. Vi føler at dette er prosjekter som vil kunne danne grunnlag for erfaringer som kan benyttes i andre tilsvarende lokaliteter. Vi tar sikte på at resultatene fra fugleobservasjonene og utviklingen i de "ny-skapte" lokalitetene etterhvert publiseres her i TN. Alle som bidrar med observasjoner vil selvsagt bli behørlig omtalt i rapportene!

Aktuelle lokaliteter

Loddgaarden (Rosshavet) i tilknytning til Loddgårdslia like ved Melhus sentrum. Lokaliteten ligger på sletta straks til venstre når en passerer sørover etter lyskrysset i Melhus sentrum. Dette området har opprinnelig vært et våtmarksområde med en rik våtmarksfauna og flora! Vi har studert et gammelt kart over området som viser at dette området tidligere har hatt en større dam/sjø fram til ca. århundreskiftet. Etter sigende skal det ha vært en hettemåkekoloni her også. I dag preges området fortsatt av stagnerende vann i vårløsningen og det er store problemer med dreneringen. Delvis på grunn av dette har grunneier Jens Loddgaard ivret for å skape en dam her. Lokaliteten er interessant i og med at den ligger bare 11-14 m.o.h. og den har derfor et stort potensiale for å bli en rik lokalitet mhp. flora og fauna.

Våtmarksgruppen har så langt gitt innspill på hvordan en dam bør utformes. Foreløpig vil prosjektet ta sikte på en dam med størrelse rundt 3 dekar. For å imøtekomme fuglenes behov har vi tilrådd å fjerne masse ned til ca. 2 meter. Videre vil det være behov for å konstruere en flomvannskum. Prosjektet er finansiert av kulturlandskapsmidler fra staten, dessuten er det gitt lokal støtte gjennom friluftslivmidler og fra kommunen. Utgravingen skal etter planen være gjennomført i løpet av vinteren 1994/95. I dette prosjektet vil våtmarksgruppen ta sikte på følge opp til våren med jevnlige registreringer for å se hvordan resultatet blir, da særlig for fuglelivet. *Allerede til våren 1995 vil vi oppfordre leserne til å stikke innom Loddgaard og på vegne av prosjektet registrere fugler i og ved dammen*. Resultatene fra prosjektet ønsker vi å publisere her i TN.

Elva Bøvra i Hølonda er et interessant og spesielt prosjekt. På slutten av 50-tallet ble elva lagt om og vannet ble da ført i en snorrett kanal langs veien over ca. 200 meter. Dette i motsetning til den opprinnelig meandrerende elva! Det medførte at vannet forsvant helt fra det opprinnelige elveløpet. Slik har det gamle elveløpet ligget fram til i dag. Konsekvensene for flora og fauna i området har vært tydelige, foruten at fisken forsvant så har naturlig nok også fuglelivet vært skadelidende. Årsaken til kanaliseringen av elva var et ønske om å forbedre dreneringen av bakenforliggende dyrka mark. Imidlertid har ikke dette slått til, slik at det i dag er interesse for å gjenskape elva og området slik det en gang var. I til-

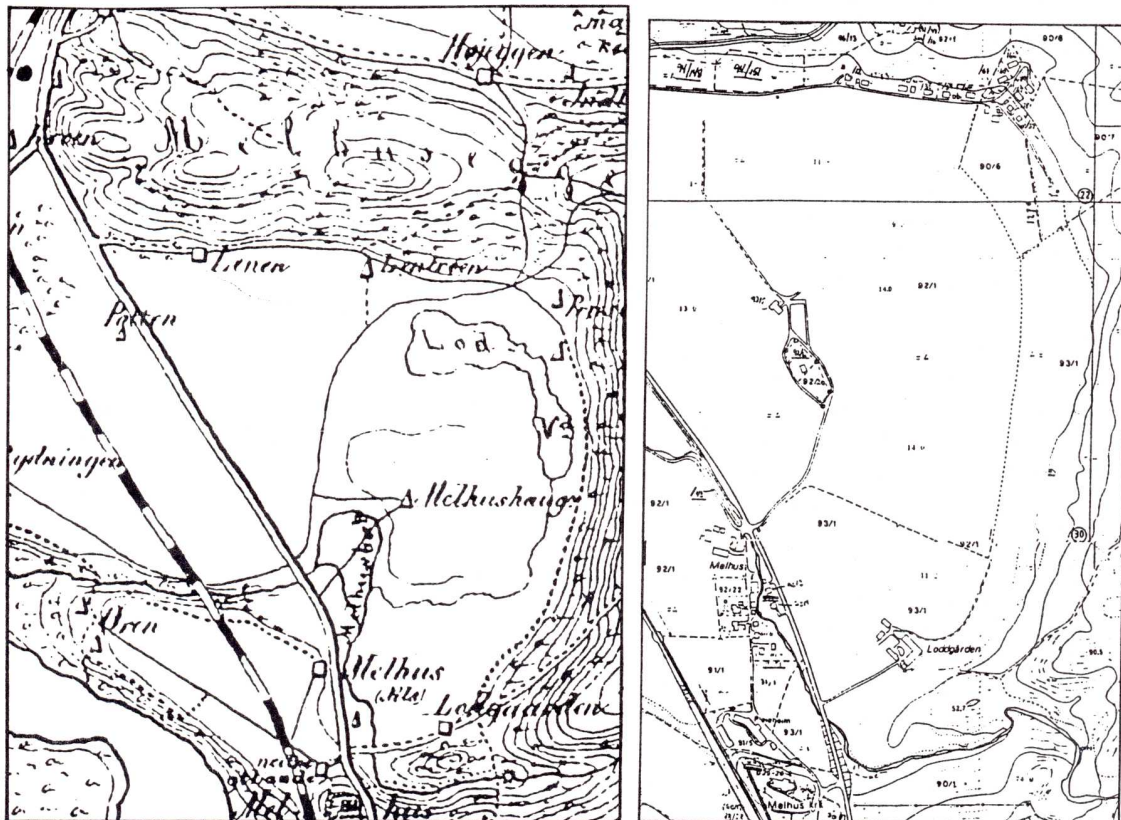
legg er det diskutert å skape en dam i tilknytning til elva. Vi har her foreslått å tilbakeføre elvevannet til det opprinnelige elveleiet. Videre må det en dugnad til for å fjerne kratt som har slått opp i det gamle elveløpet. Kanalen må så fylles igjen for å hindre at den drenerer vann fra elva. Vi vet foreløpig lite om fuglelivet før omleggingen skjedde, men det skal visstnok f.eks. ha vært en fast plass for trane i trekktidene her. Dette prosjektet ønsker vi i samarbeide med grunneierne å gjennomføre i det vesentlige med frivillig innsats. Vi har også godt håp om at fylkesmannen vil støtte dette prosjektet. Etter vår oppfatning bør det gjennomføres takseringer kommende sesong, før gravearbeidet kan starte opp til neste høst/vinter. *Vi oppfordrer derfor også her alle til å besøke stedet og notere alt av fugleliv og evt. andre observasjoner av fauna og flora.*

Svamparen ved Tranmæl og kroksjøen Løre ved Lundamo er to forholdsvis likartete lokaliteter som vil krever tiltak for å få gjenskap fordums forhold. Gaula har selv skapt kroksjøer (eller sk. "pølsesjøer") som er blitt avsnørt fra hovedelva. Det vernede Fornesevja (eller Gammelelva) naturreservat (som E6 er lagt rett over) er et godt eksempel på en slik avsnørt kroksjø. De fleste av dammene og sumpene langs Gaula er imidlertid nå forsvunnet eller er under ødeleggelse pga. inngrep fra f.eks. jordbruk eller t.o.m. ved ulovlig søppelfylling, se f.eks. Gausumpen ved Hovin. Elveforbygging fører også til at det er slutt med at nye kroksjøer skapes. Dammene langs Gaula har ofte en usedvanlig rik flora og fauna. Faktisk finner vi her flere av de mest sjeldne artene i fylket. Nevnes kan f.eks. korsandmat, brei dunkjevle, stor og liten salamander og en rekke interessante vanninsekter. De få dammene og sumpene som er igjen langs Gaula er det derfor svært viktig å ta vare på. Likeledes kan det anføres at det er viktig å bevare slike dammer som viltrefugier i et

landskap dominert av et monotont jordbruk. Det gir oss også estetiske opplevelser.

Pga. inngrep i Gaula, i hovedsak grusgraving og flomforbygging, så flommer ikke elva så jevnlig over som før. Det fører til at de gamle dammene og kroksjøene langs vassdraget ikke lenger blir spylt eller får vannmassene skiftet ut. Det har da vist seg å være et tidsspørsmål før vi får en rask gjengroing av dammene. Fornesevja er et kroneksempel i så måte! For å skape en god fuglebiotop, som også er gunstig for andre arter, må det rett og slett en utrenskning til. Faktisk må vi venne oss til tanken på at utrenskning må skje med kanskje 50 til 100 års mellomrom, for sedimentering av biomasse vil fortsette også etter en opprenskning. Opprenskning av disse lokalitetene bør forøvrig starte snarest ettersom de allerede er nær gjengrodd.

Hvilken teknikk som skal benyttes og hvilke konsekvenser de har er egentlig svært kompliserte spørsmål. Dersom det er fastmark rundt lokalitetene vil en sannsynligvis lettest kunne benytte gravemaskin og bortkjøring av massene. Dersom andre teknikker må til, som f.eks. slamsuging, så blir det desverre usannsynlig dyrt. Våtmarksgruppen vil dersom det blir aktuelt i første omgang foreslå å bruke gravemaskin og at man tar sikte på en gradvis oppgraving av lokaliteten over noen år. Kompliserende faktorer her vil være hvordan stedegen fauna og flora reetablerer seg etter opprenskningen, og hvor mye næring og andre stoffer som kommer ut i miljøet. Likevel håper vi om noen år å kunne få nok støtte til å kunne sette i gang et forsøk i en av de to ovennevnte lokalitetene. Så får erfaringene vise om denne type restaurering er noe som vi kan mestre. *Før et prosjekt kan starte opp må vi foreta registreringer, så vi håper også her på lesernes hjelp til sommeren!*

Kart fra 1874 over Melhus viser at det har vært en innsjø oppunder Loddgaardslia. Foreslått plassering av "ny" dam er indikert med stjerne på det nye kartet.

Nypansumpen. Til slutt vil vi kort nevne et område som tidligere var en av de rikeste fuglelokalitetene i lavlandet ved Trondheim. Her hekket for første gang hettemåka hos oss, også sivhøna har hekket her. Drenering i forbindelse med jordbruket har desverre nær ødelagt lokaliteten i dag. Imidlertid har det her, som mange andre steder, vist seg at dreneringen har vært bare delvis lykket. Det skulle derfor være håp for at en terskel e.l. ville kunne gjenskape noe av fordums verdier også her. I denne omgang vil vi nøye oss med å oppfordre til å registrere fuglelivet i området, slik at vi kan ha et grunnlag for å

sammenligne etter en evt. gjenskaping av våtmarken her. Dette er imidlertid et prosjekt som vi evt. vil komme tilbake til senere.

Behov for hjelp

Skulle det være noen som gjerne vil delta i vår våtmarksgruppe eller evt. vil bidra i dugnader eller med registreringer før og etter et prosjekt, så vil vi gjerne høre fra dere.

Kontakt kan gjøres direkte til prosjektleder Arne Strøm, Olav Magnussonsv. 3, 7046 Trondheim. Tlf. 7390 2088.

SMÅSTYKKER

REFERAT FRA NOF/ST's EKSKURSJON TIL STORFOSNA 30.9-2.10.1994. Årets høstekskursjon skulle egentlig ha gått med chartret båt til Halten og Frohavet. Kuling-varsel gjorde det imidlertid nødvendig å legge denne utflukten innaskjærs og øya Storfosna ytterst i Trondheimsfjorden ble alternativet. 11 forventningsfulle ornitologer, amatører som fagfolk, ga seg kuling og regn i vold fredag ettermiddag og ankom Storfosna skole ved 21.30-tiden. Selv om dette var forholdsvis sent i høsttrekkperioden, så skulle ekskursjonen på mange måter innfri våre forventninger.

Lørdag var vi tidlig ute og fulgte i samlet gruppe "Størkersen-ruta", altså en gjennomgang av innmark, kulturlandskap og noe skog for så å fortsette langs fjæra om Melskardet og nordover mot Nordlandet, hvor vi skulle rigge oss til på svabergene. Under turen lot ikke observasjonene vente lenge på seg. Innimellom haglbygene fikk vi pakket ut kikkerter og teleskop. Et utrolig rikt fugleliv utspant seg både på de sumpaktige åkrene, langs bekkefarene med høy vannføring og ikke minst langs strandlinja. Gråsisik og bergirisk opptrådte i flokker sammen med trostefugler og piplerker. Omlag 20 streifende furukorsnebb gjorde seg bemerket i furuskogen, en flokk med 28 hegrer og en stupende dvergfalk var også bra oppvarming på formiddagen. Ute på sjøen var det store mengder med trekkende måkefugler, vadere, alkefugler, ender og skarv.

Vi oppholdt oss på Nordlandet's svaberg en god stund utover lørdag. Havhest og havsuler passerte innimellom mengder med krykkjer og hettemåker, de fleste med kurs sørover.

Dvergmåker passerte også på nært hold!, en ny art for flere av oss. Uværet var til fordel for oss da fuglene ble tvunget nærmere land. Noen sene etternølere av sildemåker ble også observert. Havørna sviktet oss heller ikke. Det gjorde imidlertid hubroen, men den skal i følge de fastboende kunne høres syngende også utover høsten. Flokker med enkeltbekkasin, en kvartbekkasin, enkelte vipeflokker, heilo i vinterdrakt, svært store mengder med myrsnipe dominerte blant vaderne både langs stranda og inne på åkrene. På søndags-morgen ble en polarsvømmesnipe sett ved spissen av Lyngholmern, det er en riktig sjelden fugl i fylket vårt. En tretåspett like ved skolen må også nevnes.

Det ble gjort nettfangst av småfugl for ringmerking både lørdag og søndag morgen. Blåmeis, gråsisik og en desorientert dvergspottesanger (!) ble ringmerket. Dette viste seg senere å være det tredje funnet i Norge gjennom tidene. En riktig lekkerbisknen med andre ord. Artslista vokste utover søndag og ved 16-tiden kunne vi innrapportere om lag 90 arter i tildels stort antall til den internasjonale fuglekikkerdagen. Et respektabelt bidrag fra NOF/ST.

Besøket på Storfosna ble til tross uværet en vellykket ekskursjon. På hjemvei så vimogså etter fugl på fastlandet, selv om vi ikke fikk sett brilleanda denne gangen, så fikk vi likevel godt utbytte med oss en stjertand hann i praktdrakt, voksen vandrefalk og gulbrynsanger ved Brekstad.

Jon Helle og Arne Strøm,
Olav Magnussonsv. 3,
7046 Trondheim.

TREKK AV GJESS VED AURSUNDEN.

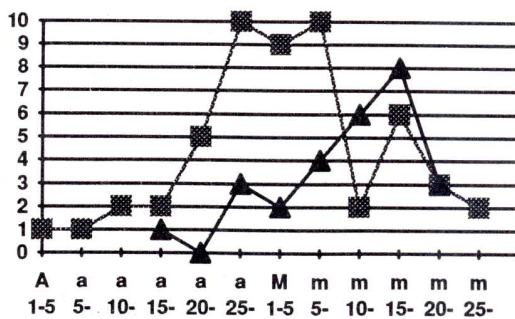
I årene 1983-87 og 1991 registrerte undertegnede vårtrekket av vannfugl i Glomma mellom Aursunden og Alvdal. I den forbindelse ble våtmarksfugler som rastet i området foran tunnelinnløpet i vestenden av den regulerte Aursunden systematisk opptalt. Lokaliteten er i tillegg besøkt flere ganger i årene 1990-92. Dette er en rasteplass for vannfugl om våren som skiller seg en del ut fra andre områder i regionen. Geografisk ligger trekklokaliteten i vestenden av Aursunden "strategisk" til, både med hensyn til trekk og streif av vannfugler nordover og eventuelt i nordøstlig retning. I tillegg til at den rimeligvis fungerer som tilholdssted for lokale vannfugler som venter på at hekke- og tilholdsområder i regionen skal bli tilgjengelig. En nærmere omtale av lokaliteten og vårtrekket av vannfugl her er gitt i TN nr. 1/93. I den forbindelse har jeg gjort meg enkelte betraktninger omkring en del av observasjoner av gjess, og vil gjerne rette en forespørsel om eventuelle opplysninger/synspunkter omkring følgende:

Grågås er observert to ganger i vestenden av Aursunden (jfr. tabell 1 og figur 1), samt to ganger i Glomma ved Osstrand sør for Os helt nord i Hedmark. På rasteplasser for vannfugl sør i Hedmark og Oppland har grågås faktisk vært noe mer vanlig å se enn kortnebbgås i løpet av de siste 15 årene, og gjennomgående noe tidligere enn kortnebbgåsa (jfr. figur 1). Dette gjelder gjess som er observert på selve rasteplassene, ikke på trekk over. I følge O. Frengen (TN 1977) trekker grågåsa "uhyre sjelden over eller slår seg ned i innlandet så langt vi har kjennskap til i dag." Grågås har jo vært en "rapport-art" mhp. innlandsobservasjoner til LRSK/Sør-Trøndelag siden 1980. Ut fra publiserte rapporter er det likevel publisert svært få slike innlandsfunn.

År	Dato	Art	Antall
1985	12.5	Gås sp.	6
1986	09.5	Kortnebbgås	1
1987	16.5	Grågås	1
1990	30.4	Grågås	7
1991	13.4	Gås sp.	1
1992	05.5	Gås sp.	1
1992	05.5	Gås sp.	ca.290
1992	11.5	Kortnebbgås	1

Tabell 1. Observasjoner av rastende "grå" gjess i vestenden av Aursunden om våren.

Ut fra de puslespillbitene jeg sitter med har jeg gjort meg noen refleksjoner: Kan innlandsobservasjoner av grågås helst være å anse som tilfeldig streif?, f.eks. fra den voksende bestanden av utsatte grågås i Indre Oslofjord (jfr. Vår Fuglefauna 3/1990, side 179). Eller kan observasjonene være en indikasjon på et trekk av grågås over Sør-Norge? Dersom noen av leserne har informasjon som kan kaste lys over situasjonen tas disse gjerne i mot.

Figur 1. Observasjoner av kortnebbgås (trekant) og grågås (firkant) på rasteplasser sør i Hedmark (Åkersvika) og Oppland 1973-90 i april-mai.

Rolf S. Svendsen,
2540 Tolga.

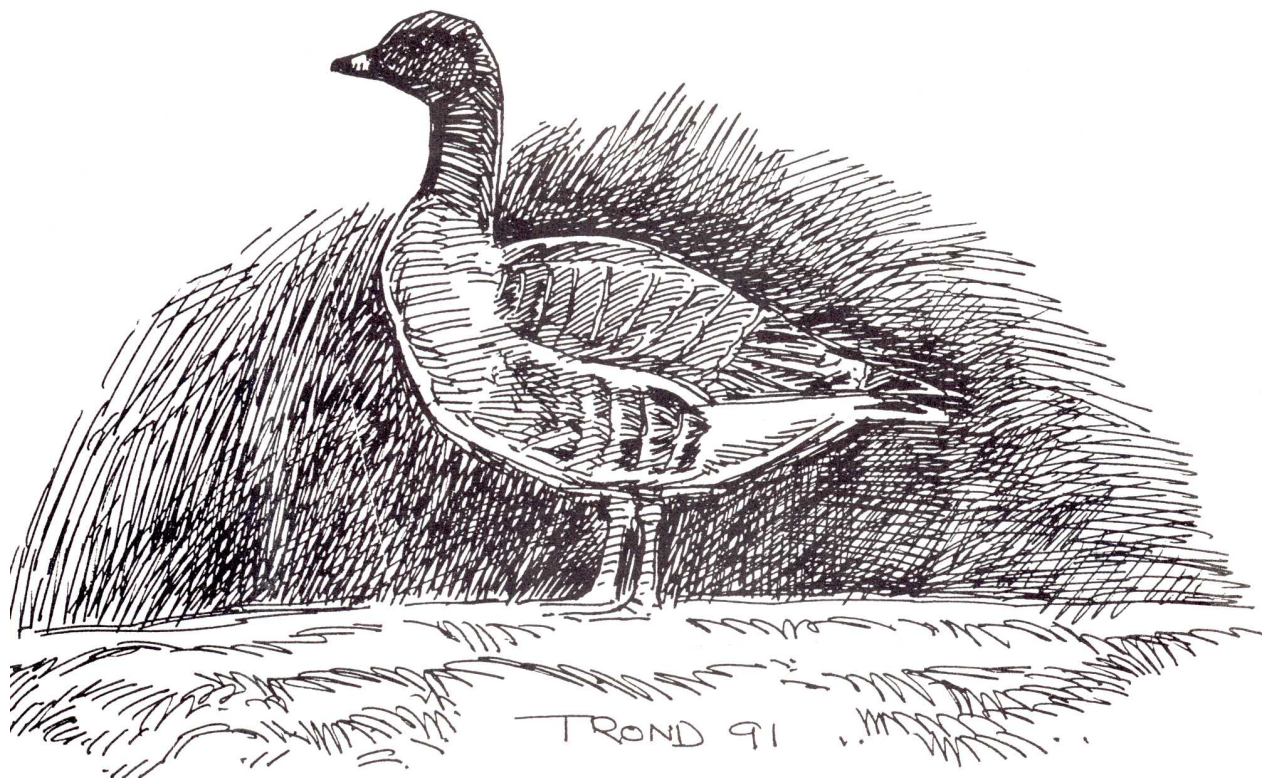
KORTNEBBGÅS HEKKET I LAG MED KANADAGÅS I HAMMervATNET I 1994. Kortnebbgåsa hekker på Svalbard, Island og Øst-Grønland, og Svalbardbestanden passerer Norge på trekket vår og høst. Enkelte individer kan også oversomre i Norge, noe som var tilfellet for to individer i Hammer-vatnet i 1993. Også i år ble ei kortnebbgås igjen i Hammervatnet etter at de andre dro videre nordover. Dette individet slo seg imidlertid sammen med ei kanadagås og hekket i Hammervatnet i 1994.

Dette spesielle paret observerte jeg første gang 13. mai. Da ruget kanadagåsa, og kortnebbgåsa satt vakt helt ved reiret. Slik hadde de oppført seg allerede i flere dager (Jonas Hellem pers. medd.). Senere forsøk på å ta bilder av paret ble mislykket fordi kortnebbgåsa trakk seg vekk på forholdsvis lang avstand. Den kom imidlertid snart tilbake til sin vaktpost helt ved reiret, og ble observert slik hver gang jeg kontrollerte paret (på lang avstand).

Den 18. juni var det ingen kortnebbgås eller kanadagås å se ved reiret, og en nærmere kontroll viste at eggene var knust. Det har ikke vært klekking, og ravn er i alle fall en predator som ved flere andre anledninger har forsynt seg av egg fra ulike arter i dette området. Om han var synderen denne gangen er ikke påvist. Innsiden av gåseeggene viste rester etter gule, og hadde ingen spor som kunne fortelle om eggene hadde vært befruktet og om unger hadde vært under utvikling.

Kortnebbgåsa er tidligere ikke påvist hekkende på fastlandet i Norge. Det er imidlertid et par observasjoner som tyder på at den kan ha hekket (Gjershaug et al 1994: Norsk Fugleatlas - hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge. NOF). Det er helt klart at kortnebbgåsa i dette paret har oppfattet seg som en hann og holdt vakt over den rugende kanadagåsa i over en måned.

Magne Husby,
7630 ÅSEN.

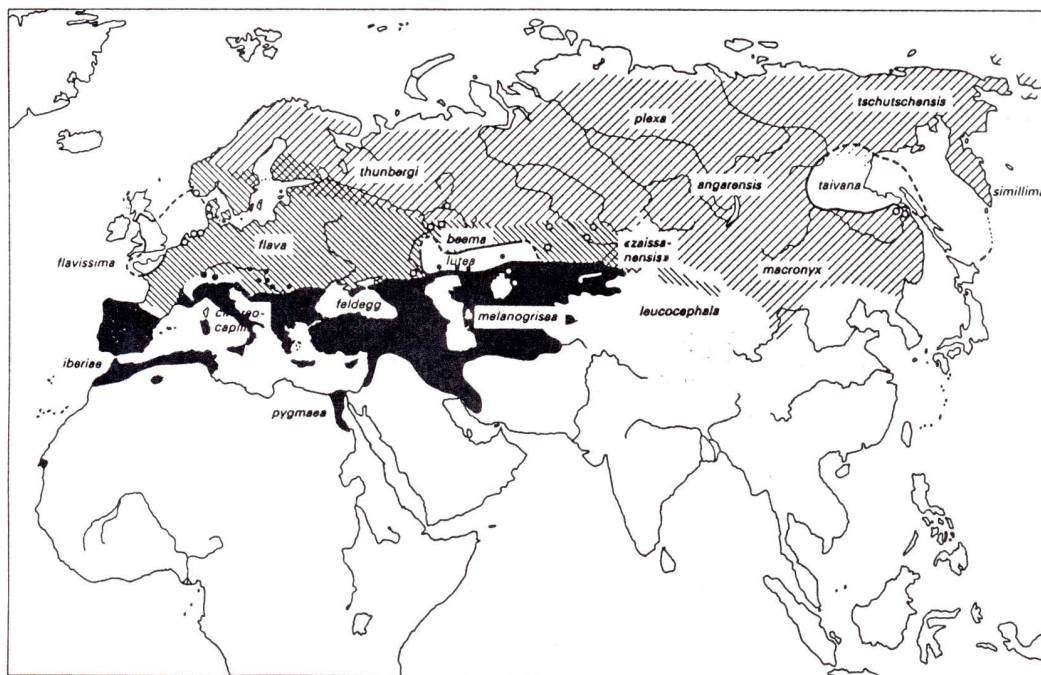

FOTOHJØRNET

Forrige fotohjørnefugl er en vakker skapning som når en først får sett den i sittende stille åpenbarer en for fugleriket spesiell gul farge. I vår svarthvite versjon er det derimot kanskje ikke så lett å avsløre hvilken art vi tenker på. Mange spurvefuglarter kan framvise en lys buk med mørk hette. Det mørkere feltet rundt øyet og ikke minst den oppreiste posituren gjør kanskje likevel at de fleste av oss raskt fastslår at det må dreise seg om en av erleartene. Det mørke ansiktet og hodet med fravær av et lyst og tydelig øyenbryn gjør at vi kan eliminere arter som linerle og vintererle. Bildet viser altså ei gulerle, som er den tredje erle-arten som kan påtreffes over det meste av landet. Selv om undertegnede ofte påtreffer gulerla både i hekkeområdene og i lavlandet under trekketidene, så er det påfallende hvor sjelden en får anledning til virkelig å studere den

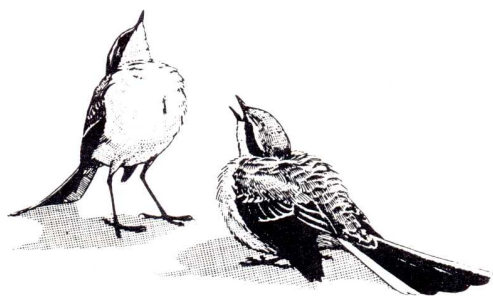
flotte hekkedrakten til gulerla. En viktig årsak er nok at gulerla er så rastløs av seg, den liksom "føler" når den blir observert og stikker raskt videre! Selv om gulfargen er tydelig og ren i seg selv, så er det likevel forbausende hvordan gulerla går i ett med de grønne omgivelsene!

Gulerla er en kuriositet innen Europas fugleverden fordi den i forskjellige regioner opptrer i så mange raser som er tilsynelatende så forskjellige at en novise nok ville anta at her har vi med mange forskjellige arter å gjøre! De fleste av oss husker nok plansjen i Europas Fugler som over ei hel side viser hanner av et "dusin" gulerle raser. De av oss som har vært så heldige å få se disse rasene i sommerdrakt kan faktisk skrive under på at det er så store forskjeller i drakten som fuglebøkene vil ha

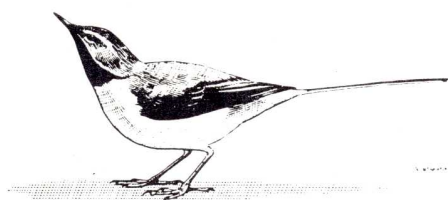
Utbredelsen til gulerla med dens ulike raser, etter *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* (1985).

oss til å tro! Lengre østover i Asia finnes det faktisk ytterligere raser som ikke er vist i vår Europas Fugler! Alt i alt regner en med at det finnes minst 13 raser av gulerla. I Norge finnes det hekkende 3 forskjellige raser: Den sørlige gulerle *Motacilla flava flava*, engelsk gulerle *M.f. flavissima* og såkalt sårle *M.f. thunbergi*. Den sørlige gulerla finnes i Norge hekkende bare i kystområdene fra Østfold til Jæren. Denne rasen er knyttet til fuktområder i lavlandet, så som myrer og naturlig fuktige beitemarker. Biotop-ødeleggelse har nok vært en bidragende årsak til at denne rasen er blitt sjelden i Norge, faktisk finnes det bare noen få hundre par igjen av den. Mer sjelden er den engelske gulerla med bare noen få par på sørvestlandet, slik at dens utbredelse i Norge kan ses som en utløper fra hovedutbredelsesområdet. Hanner av disse to rasene kjennes fra sårlehanne på et tydelig øyebryn. Hos sørlig gulerle er hodet og kinn farget lysere grått, mens ditto hos engelsk gulerle går i helt gulgrått. Såvidt undertegnede vet er det bare sørlig gulerle som er observert i Trøndelag. Det gjelder f.eks. en hann som hadde tilhold på ei fuktig eng på Ørlandet sommeren 1992. Sårla er den "vanlige" gulerla hos oss og finnes over hele landet. Hannen kjennes lett ved sitt mørke hode med antydning til mørkere kinn, og uten tydelig øyebryn. Sårla finnes typisk som hekkefugl i høyreliggende trakter. Optimale hekkeområder er buskrike myrer med rik produk-

Rivaliserende gulerlehanner, underart *flava*.

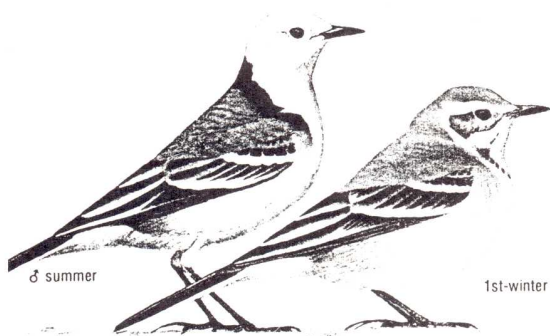
sjon av insekter. Hunner i voksen drakt av de forskjellige rasene er langt mer like enn hannene og lar seg ikke så lett skille! I debatten omkring hvilke raser en kan utskille er det et forvirrende faktum at hybrider mellom rasene forekommer i overgangssonene!

Vintererlehanne med truepositur.

En ting er det å kjenne igjen en gulerlehanne i praktdrakt om våren, en annen sak blir det hele senere under høsttrekket på sensommeren. Voksne hunner kjennes greit på at de alltid har gult også i strupen, ellers er de forholdsvis like med øyebryn (også hos sårlehunnen!) og mørke kinn. Vanligvis vil en først bli klar over at det er gulerler i et område når en får hørt dens karakteristiske låt. Linerlas skarpe og høylytte "tsli-vitt" skulle de fleste være godt kjent med! Gulerla derimot er mer veik og "slapp" i låten og lett kjennelig på følgende låter: "tsieh", eller et lett rullende "tsrie", som særlig ytres når den flyr opp. Skulle man være så heldig i Trøndelag å komme over ei vintererle, så skilles den lett fra gulerla på låten og den klart lengre stjerten. I flukt låter det et noe rullende og ofte gjentatt "zti-tirt". I tillegg kan en være klar over at vinterla vanligvis ikke opptrer i samme type områder som gulerla (som foretrekker graseng) og linerla, men trekkende vinterler kan dukke opp hvor

som helst. Eksempel kan være den vintererla som den 18. oktober 1989 trakk over Selnes i Åfjord.

Sitronerle hann, hunn og ungfugl.

På høsten er gulerla langt mer blass og ungfuglene mangler tilsynelatende helt gulfarge i drakten. De kan på denne tiden være forvirrende lik unge linerler! Med

trening er det imidlertid ikke problematisk å skille dem ad, bl.a. kan en bruke låten som hjelpemiddel. Den tiden på året da en lettest påtreffer gulerla i lavlandet hos oss er i en kort periode om våren i mai (gjennomsnittlig ankomstdato i Trøndelag er 20 mai) og påny under høsttrekket i slutten av juli og ut august. Vanligvis opptrer gulerla i småflokker på 5-10 individer og om høsten er den ikke uvanlig på steder som f.eks. Gaulosen, Eidsbotn og Rinnleiret.

Til slutt vil jeg nevne en i Trøndelag heller sjelden art som kan forveksles med både linerle og gulerle, nemlig den sjeldne sitronerla. Det er her særlig i ungfugl og fugl i hunndrakt som kan skape problemer. I drakten er det spesielt to ting en skal huske på å kontrollere: Sitronerla har alltid to kraftige vingebånd som kontrasterer hvitt mot den ellers mørke vingen og øyenbrynet fortsetter i en bue rundt kinnet og ned i halsen. Det grå kinnet (vanligvis lysere enn hos gulerla) rammes dermed inn av en hvit bård. Hos gulerla og linerla mangler denne rammen rundt kinnet. En annen sak er at fluktlåten er forskjellig fra gulerla, men det kreves et godt øre for å kunne avgjøre arttilhørigheten ut fra låten alene! **ØRS.**

Hvilken art er dette? Svar kommer i neste hefte.

NYTT SIDEN SIST....

Norsk pattedyratlas søker koordinator i Trøndelag. På lik måte med NOF's fugleatlas skal det nå frem til 1997 registreres pattedyr over det ganske land. De fleste som ferdes i naturen vil trolig ha noen observasjoner å bidra med. Ekorn, spissmus, rådyr, røyskatt, mink, rev og nise er eksempler på noen pattedyr som mange av oss er i kontakt med av og til. Foruten observasjoner trenger også prosjektet koordinatorene rundt om i landet som kan stå for den lokale kontakten og innsamlingen av observasjoner. Så dersom det er noen som kan tenke seg å ta denne jobben lokalt (belønning blir å få navnet sitt i den kommende boka!), bør en snarest ta kontakt med Norsk Zoologisk Forening. Se forøvrig egen artikkel om dette prosjektet annet sted i dette TN.

Albatrossen som ble observert utenfor Halten i Froan den 13.4. i år har vist seg å være det første funn i Europa av Tristanalbatross *Diomedea chlororhynchos*! Denne fuglen har etterhvert blitt en kjendis ute i Europa, da det er publisert en artikkel i det engelske bladet Birding World om dette funnet. Artikkelen konkluderte med at dette funnet forsåvidt lenge var ventet, ettersom denne arten trekker om sommeren opp langs amerikans østkyst opp til New York-området. Derfra er det "ikke så langt" over til våre kyster. Tenk bare på grålirene som hvert år foretar den samme vandringen i løpet av sommeren på den nordlige halvkule.

Bibliofile ornitologer har hatt en tøff høst vil vi tro. I allefall har det vært vanskelig å holde tritt med den uopphørlige strømmen av fuglebøker og "evig" slunkne lommebøker. Av utvalget vi her nevne: I høst ble de to siste bindene i Cramp-serien lansert, nemlig bind 8 (kråker til finker) og 9 (buskspurve til amerikanske sangere). Til orientering så kom det første bindet i 1977, og den gang kostet det kr. 270.- I dag må man nok ut med nærmere kr. 1000.- pr. bind! Den eneste trøsten er at Norsk Naturbokhandel ved Jørn Thollesen (tlf. 3311 1523) klarer å skaffe bøkene så rimelig som det er mulig. Som om dette ikke er nok så har det kommet ytterligere ei megabok i høst, nemlig bind to i den nye serien "Handbook of the Birds of the World". Ja du hørte rett, det tas sikte på en kvalitetsserie for all verdens arter (komplett for en gangs skyld). De to første bindene har vært over forventning og anbefales varmt. Dette er i format svært store bøker (definitivt ikke feltbok!), men merkelig nok er prisen ikke ditto svær. Faktisk kan man få begge bøkene for ca. 1500.- hos naturbokhandelen. Husk også å kalkulere med å investere i ei ny svær bokhylle, du vil komme til å trenge det! Til slutt vil vi nevne ei bok som de fleste kan ha råd med, nemlig BirdLifes siste tilskudd: "Birds in Europe. Their Conservation Status". Boka koster ca. kr. 300.- (GBP 28.-) direkte fra BirdLife i England. De som har betalingskort som VISA o.l. kan lett kjøpe boka derfra. For første gang tar en for seg statusen for de mer vanlige artene i Europa. Det er interessant med tanke på å fokusere på hva det enkelte land kan gjøre for å forvalte også de "vanlige" artene i Europa. De trenger også vår omtanke! Bestilles fra BirdLife, Girton Rd., Cambridge CB3 0NA, UK. Bestilling pr. faks: +44 223 277200.

Utsira fuglestasjon 1993. Den første rapporten fra Utsira fuglestasjon har nå kommet. Som ventet er det mye snakk om sjeldenheter, men i rapporten gis det også en oversikt over fugleobservasjoner for 1993 og over ringmerkingsaktiviteten. Artikler om nye arter for øya omhandler skjægeregjøk, spottesanger, rosenvarsler og halsbåndfluesnapper, i tillegg er det artikler om bl.a. hittil Norges eneste isabellasteinskvett og en feltbestemmingsartikkel om sitronerle og sibirpulerke. Heftet anbefales Utsira-frelste fuglefolk og kan kjøpes for kr. 60.- Se annonse.

Ikke gå glipp av årets norske ornito-litterære BOMBE!

UTSIRA FUGLESTASJONS ÅRBOK 1993 er mer enn en vanlig årsrapport. Den ajourfører dine kunnskaper med en grundig, men lettlest artikkel om feltbestemmelse av sibirpiplerke og sitronerle. Noen av Norges mest hardnakkede feltslitere forteller i detalj om hvordan de fant 1993's fire nye arter for øya, deriblant skjæregjøk og spottesanger. Vi gir deg dessuten en historisk beretning om funnet av Norges første og eneste isabellasteinskvett. Årbokens 68 sider er spekket med lesestoff som både er aktuelt og samleverdig - rikt illustrert med en rekke interessante fotos.

Utsira Fuglestasjons Årbok 1993

Bestill ditt ex fra:
Utsira Fuglestasjon
Postboks 23
5515 Utsira
Tlf. 52 74 92 08

Pris kr. 60,-
+porto

OPPROP! Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ved Miljøvernavdelingen har kommet i gang med å lage "inventar"-oversikter om fylkets verneområder. Foreløpig har en laget ferdig rapporten for myrreservatene, nå skal en gå gjennom alle våtmarksreservatene og fuglefredningsområdene i fylket. Det en søker er i første rekke materiale om flora og fauna (statusoversikter) som er publisert, men skulle leserne sitte inne med data som en gjerne så kom til nytte, så vil miljøvernavdelingen gjerne ta en prat om "ditt" område. Aktuelle våtmarksreservater er: Leinøra, Gaulosen, Slettestjøna, Litlvatnet, Grandefjæra, Grønningsbukta, Svorkmyran, Litlbumyran, Nordre Snøfjelltjømin, Holtvatna, Gåstjønan, Hukkelvatna, Molinga, Låen og Stråsjøen-Prestøyan. For fuglefredningsområdene er det: Innstrandfjæra, Hovsfjæra, Kråkvågsvaet, Strømmen, Eidsvatnet, Bingsholmråsa, Fitjan. Fugleopplysninger som i første rekke søkes er registreringsdato, om arten hekker, vurdering av forekomst (regelmessig, årlig, sporadisk, streifer), antall og om arten er registrert utenfor reservatet. Kontakt hos miljøvernavdelingen er Solbjørg Pedersen, tlf. 7394 9257.

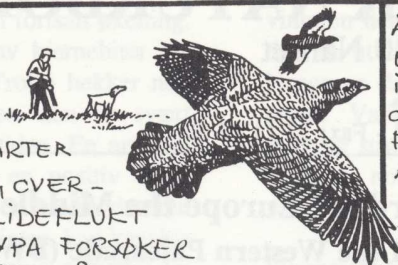
Siste nytt på fuglefronten: Observasjonene denne gang dekker perioden juni-desember 1994. Vi starter med en dvergdykker som ble observert i Rissa i november, og en fra Nidarø i desember. Ei rødhalsgås holdt seg sammen med grågås på Storfosna tidlig i sommer. To stripegjess har også hatt tilhold på strekningen Orkanger-Gaulosen i hele høst, og ei ringgås dukket opp i Gaulosen i slutten av september og ble der ut oktober. Det er videre sett ei tundragås og to hvitkinngjess samme sted. Hvitkinngås er også sett på Lorviksleiret, Inderøy. Brilleand er det i år sett på hhv. Tautra og Ørlandet. Den 12. august trakk en svartstork nordover ved Stjørdal. Fangstforsøk på Halten i slutten august ga kun ei stormsvale, tross gode forhold. En myrhauk hadde tilhold i Grandefjæra i hele august, mens en 2K hann sivhauk lot seg beskue i det den trakk over Storøra på Gaulosen 15. august. Tidligere på sommeren ble en ad. hann sett på Hammervatnet. Det er kommet tre observasjoner av lerkfalk i perioden: i Meldal 4. september, i Hommelvik 30. juni og en sommerobservasjon av 2 ind. på Hitra. Vandrefalk er observert på Rinnleiret, Stjørdal og Gaulosen, foruten de faste fuglene på Ørlandet. En musvåk skal også være sett på Stjørdal 11. august. Norges første "kryssbare" damsnipe hadde tilhold på Lorviksleiret på Inderøy fra 25. september til den ble funnet skutt (!) 10. oktober. Mange tilreisende lot seg lokke av denne fuglen! Mange kvartbekkasiner har blitt sett i høst. Første funn av alaskasnipe i ST ble gjort på Gaulosen i august. Enslige fjellmyrløpere ble sett i Leangenbukta og på Ørin. Ellers synes det som om det var få arktiske vadere å se i fjærområdene i høst, en del tundralo dukket likevel opp i oktober. Den årlige høstekursjonen til Storfosna under stormfulle forhold, resulterte i den første polarsvømmesnipa for fylket. På Kjerringvåg, Hitra ble det sett fjelljo 2. oktober. Polarjo er

sett bl.a. på Valsneset, Titran og på Storfosna, med tilsammen ca. 20 individer. Ei voksen dvergmåke ble sett ved Slettestjønnna, Rennebu i august, og et ind. hadde tilhold på Lundleiret, Steinkjer i hele sommer. Tre unge dvergmåker trakk forbi Storfosna 1. oktober. En av periodens høydepunkter var nok en voksen ringnebbmåke i Klæbu Dyrepark (!) 28. juli. Dette er det første funnet i Trøndelag av denne nordamerikaneren. Av polarmåke er det gjort to funn i perioden: På Storfosna og på Titran. Det har vært uvanlig mange skogduer i år, med registreringer fra Eidsbotn, Gaulosen, Frøya og to ind. på Rinnleiret. Ei turteldue hadde tilhold i en hage på Frøya i juli, mens en ungfugl ble sett på Mule, Gaulosen i november. Ellers er det håp om at tyrkerdua har etablert seg på Stjørdal. Hvitryggspett er observert i Lauglolia i sommer. Lappiplerke er registrert med tre individer, på Ørin, Eidsbotn og Grønningsbukta, Rissa. Tartarpiplerke er fortsatt sjelden hos oss, men dukker av og til opp, i høst med et ind. på Ørlandet. Mye steinskvett ble sett i høst, det stemmer bra med forholdene ellers i landet. Også stjertmeisa har hatt et godt år. Årets ekskursjon til Storfosna må gå over i historien som en av de mest sjeldenhetsspekkede. Kronen på verket var landets fjerde dvergspottesanger den 2. oktober. Det var en bombe som gjorde inntrykk utover landet. Turen resulterte også i en gulbrynsanger ved Brekstad, foruten tretåspett på Storfosna. Ei ung tornskate ble sett på Titran 1. oktober. Fra Skatval og Malvik er det kommet melding om hekkende pilfink, dessuten er det sett noen pilfink på Ranheim. En stillits ble sett ved Tunga i midten av november, foruten hele 9 ind. på Inderøy. Fire tornirisk hadde tilhold på Gaulosen noen dager i september. Årets mest eksotiske fugl må være en brillefugl (whiteeye) som har var i en hage på Orkanger i november/desember. Funnet må utvilsomt plasseres i burfugl-båsen. Ellers kan det se ut som om en gammel venn har sviktet oss etter nær 8 år, islandsanda har nemlig pr. desember ennå ikke dukket opp. Rapporten denne gang er sammensatt av Einar Sæter. Opplysninger til spalten kan gis til ham pr. tlf. 7255 2622.

FUGLE- LÆREREN

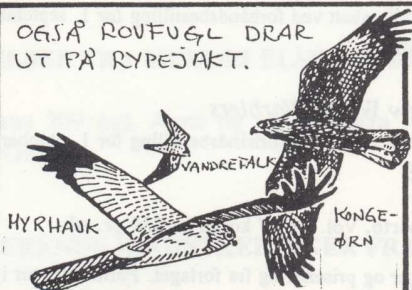
RYPEJAKTA STARTER
10.9. RASK OG OVER-
RASKENDE GLIDEFLUKT
ER MÅTEN RYPA FORSØKER
Å UNNSLIPPE PÅ.

ÅPNE HEIER I FJELLET
ER GODE RYPERIOTOPER.
I UTLANDET BRENNES
OFTE HEIENE
FOR Å HOLDE DEM
ÅPNE.

OESÅ ROVUGL DRAR
UT PÅ RYPEJAKT.

RYPA ER GODT KLEDD MOT
VÆRET, SELV BØNA ER
FJÆRKLEDD.

I NORGE
HEKKER
CA. 0,5 -
1 MILL.
PAR LI-
RYPER.

FUGLE- LÆREREN

HOS OSS ER RØDSTRUPA
EN TREKKFUGL. ♂ OG
♀ ER LIKE. DE KAN
SYNGE ÅRET RUNDT, MEN
OM VÅREN ER DET
BARE ♂ SOM SYNGER.

HANNEN KAN FØRE
HUNNEN OM VÅREN.

DETTE STYRKER
PARBÅNDET OG
HEKKEUKSSESSEN
BLIR BEDRE.

DER RØDSTRUPA
ER EN BYFUGL
KAN DEN
HEKKE I
HAGEN, SOM
HER I EN
KAFFEKJEL!

I NORGE ER
DET CA. 1 MILL.
PAR.

I NORGE ER
DET BARE PÅ

WESTLANDET
RØDSTRUPA
FINNES

I BEBYG-
ELSEN.
I TRØNDE-
LAG ER
DEN STORT
SETT EN
SKOGS-
FUGL.

NORSK NATURBOKHANDEL

Postboks 720 Nanset

3252 Larvik

Tel: 33 11 15 23 - Fax: 33 11 14 30

Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic (BWP) (*Cramp m.fl.*)

Vol. 8: *Crows to Finches*

912 sider, 39 f-pl, kart, fig. Kommer i september 1994. 5% rabatt ved forhåndsbestilling før 1. september.

Kr 1058

Vol. 9: *Buntings and New World Warblers*

490 sider, 20 f-pl, kart, fig. Kommer i oktober 1994. 5% rabatt ved forhåndsbestilling før 1. oktober.

Kr 949

Fortsatt sett-tilbud på vol. 1-5: **Kr 4275 inkl. porto.** Vol. 6 og 7 koster **kr 839 pr. stk.**

Prisene er oppgitt med forbehold om store valutakursendringer og prisendring fra forlaget. Porto kommer i tillegg dersom ikke annet er nevnt.

24 siders katalog sendes gratis på forespørsel.

Trenger du kikkert eller teleskop?

Kontakt Lista Fuglestasjon for veiledning
og et gunstig pristilbud.

Foruten "dyre" kikkerter som Zeiss, forhandler vi også rimeligere modeller i flere prisklasser. Vi forhandler også Kowa teleskoper.

Kowa SPOTTING SCOPE

ADLERBLICK

Skaff deg en kvalitetskikkert eller teleskop, og støtt samtidig Lista Fuglestasjon!
Vi sender fraktfritt over hele landet!

Lista Fuglestasjon, Postboks 31, 4563 Borhaug. Tlf. og fax 38 39 75 88

DVERGSPETT - OPPROP !!

Dvergspetten har blitt sjeldnere i våre naboland Sverige og Finland de siste årene. Mye tyder på at dette også er tilfelle her i Norge, men vi har ingen kunnskaper på om tilbakegangen i Norge er like dramatisk som i Sverige og Finland. Vi vil pga. dette kartlegge dvergspettens utbredelse etter atlas-perioden. Prosjektet er landsomfattende og vi ønsker opplysninger fra alle kommuner i Norge.

Vi ønsker opplysninger fra hele året, fra og med 1990 og nyere. Det er viktig å få oppgitt både dato og årstall. Stedsangivelse bør helst være UTM-referanser (M 711-serien), men beskrivelse med stedsnavn o.l. går også bra. Vi vil fortrinnsvis bruke hekkekodene som ble brukt i atlas-prosjektet. Dersom du har registrert dvergspetten i hekkeperioden er det best at du bruker atlaskoder ved rapportering. Men vi vil svært gjerne ha opplysninger selv om du ikke bruker atlaskodene. Atlaskodene er som følger:

Ingen indikasjon på hekking

A1 Observert i hekketiden uten indikasjon på hekking.

Mulig hekking

B2 Observert i hekkesesongen i biotop som kan karakteriseres som mulig hekkebiotop.

B3 Syngende hann eller hekkelåt hørt i hekkesesongen.

Sannsynlig hekking

C4 Et par observert i et område som kan karakteriseres som hekkebiotop for arten.

C5 Tilsynelatende permanent hevdning av hekkerevir. Dette må være basert på observert hevdning av hekke-territorium på samme sted på minst to forskjellige dager med et mellomrom på minst en uke.

C6 Paringslek, kurtisespill.

C7 Besøk av antatt reirplass.

C8 Opphisset atferd eller engstelige låter fra voksen fugl som kan indikere på at det trolig er unge eller reir i nærheten.

C9 Rugeflekk på fugl som er fanget.

C10 Reirbygging.

Konstatert hekking

D11 Observasjon av fugl som spiller såret eller utfører avledingsmanøver.

D12 Reir brukt samme sesong eller eggskall fra samme sesong.

D13 Nylig fjærkledd unge som er lite flygedyktig.

D14 Voksen fugl kommer til reirplass på en måte som indikerer reirplass i bruk.

D15 Fugl med mat for unge.

D16 Reir med egg eller rugende fugl.

D17 Reir med unger sett eller hørt.

Ved hekking er vi interessert i hvilken art reirtreet er og hvilken tilstand treet er i (dødt / døende / levende). Det er ønskelig å få vite litt om biotopen omkring reiret: granskog, furuskog, løvskog (spesifiser dersom det er fjellbjørkeskog eller edelløvskog), blandingskog (spesifiser hvilke treslag som dominerer) eller elveskog (gråorsumpskog). Dersom du ikke har sett dvergspetten i dine områder er vi svært interessert i å vite det også.

Kontaktpersoner:

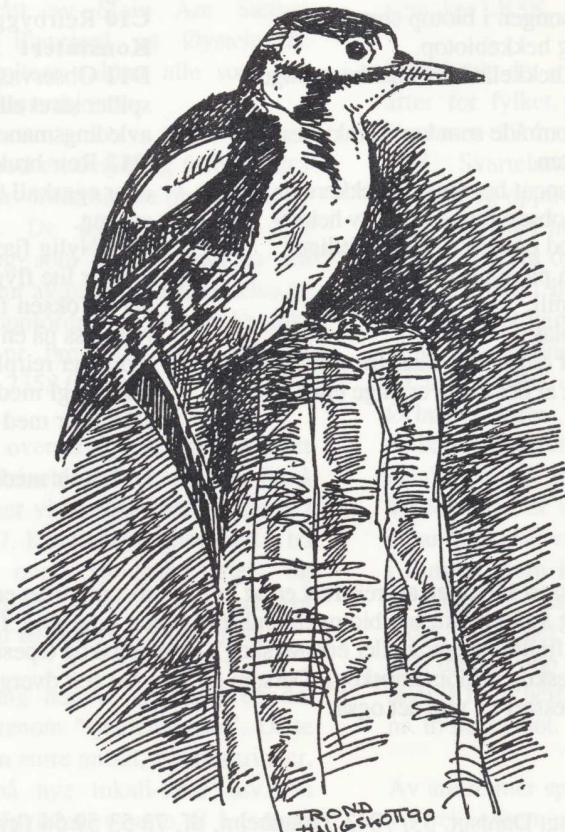
Magne Myklebust, St. Ing. Dahlsgt. 53, 7043 Trondheim, tlf. 73 53 59 54 (kveld)
Bjørn Rangbru, Innherredsveien 118, 7044 Trondheim, tlf. 73 52 15 01 (kveld)

MINNEN PÅ EN DVERGSPETT

Dvergspetten har blitt regnet som en av de mest populære fugler i Norge. Den er kjent for sin utrolige evne til å flytte seg rundt på tak og i trærne. Den er også kjent for sin utrolige evne til å flytte seg rundt på tak og i trærne. Den er også kjent for sin utrolige evne til å flytte seg rundt på tak og i trærne.

Vi ønsker opplysninger fra alle som har sett eller hørt en dvergspett i Norge. Det er viktig å få opplysningene så snart som mulig. Vi vil være glade for opplysninger selv om du ikke har sett eller hørt en dvergspett. Opplysningene skal sendes til: Dvergspett, Postboks 123, 0403 Skjelvanne.

TROND
HAUGSWOTR90

Norsk Ornitologisk Forening

Avdeling Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Adresser:

NOF avd. Sør-Trøndelag, Postboks 139 Sentrum, 7001 Trondheim. Postgiro 0802 3103991.

Medlemsskap i 1994: Kr. 75.- senior/kr. 50.- junior (u. 16 år) & pensjonist.

NOF avd. Nord-Trøndelag, Postboks 237, 7651 Verdal. Postgiro 0814 3893880.

Medlemsskap i 1994: Kr. 60.- senior/kr. 50.- junior (u. 16 år).

Fylkesforeningene arrangerer møter, turer og andre aktiviteter. Trøndersk Natur inngår i medlemsskapet. Innmelding skjer ved henvendelse til fylkesforeningene eller lokallagene. Adresseforandringer skjer for abonnenter direkte til TN, for medlemmer i fylkesforeningene via hhv. NOF/ST og NOF/NT.

Abonnement på TN skjer ved å sette inn kr. 50.- på postgiro 0814 3690 1952, Trøndersk Natur, Postboks 1719 Rosenborg, 7002 Trondheim.

Styret i NOF/ST 1994:

Leder: Geir Rudolfsen. Tlf. 73-53 12 84p
Nestleder: Lars Waaler. Tlf. 73-51 35 19p
Kasserer: Jørn Krogstad. Tlf. 72-55 50 15p
Sekretær: Rolf Johannessen. Tlf. 72-55 96 52p
Medlemsregister: Geir Klaveness. Tlf. 73-51 53 64p
Bibliotekar &
utlån av teleskop: Arne Strøm. Tlf. 73-90 20 88p
Varamedlem: Torborg Berge. Tlf. 73-53 11 62p

Styret i NOF/NT 1994:

Leder: Halvor Sørfhuus, Verdal. Tlf. 74-07 14 72p/74-07 81 71a
Nestleder: Per Inge Værnesbranden, Stjørdal. Tlf. 74-82 28 42p/72-83 11 66a
Kasserer: Morten Vang, Levanger. Tlf. 74-08 88 63p
Sekretær: Rolf Terje Kroglund, Verdal. Tlf. 74-07 00 56p
Styremedlem: Steinar Moe, Steinkjer. Tlf. 74-16 65 81p
Varamedlem: Arnstein Indahl, Verdal. Tlf. 74-07 14 86p
Varamedlem: Pål Mølnvik, Snåsa. Tlf. 74-15 14 05p

TN, POSTBOKS 1719,
ROSENBORG,
7002 TRONDHEIM.

INNHOLD

- 55 LRSK/NT: Faunistisk rapport fra Sør-Trøndelag 1993
- 70 Ø.R. Størkersen og A. Strøm: Vern av våtmark i Sør-Trøndelag
- 76 Småstykker
J. Helle og A. Strøm: Referat fra NOF/ST's ekskursjon til Storfosna 30.9.-
2.10.1994
R.S. Svendsen: Trekk av gjess ved Aursunden
M. Husby: Kortnebbgås hekket i lag med kanadagås i Hammervatnet i 1994
- 79 Fotohjørnet
- 82 Nytt siden sist....
- 85 Fuglelæreren

Forside: Akvarell av Trond Haugskott. Side 2: Jerv på Dovre 1989 (Georg Bangjord). Tegninger side 79 fra Cramp et al. 1988: Birds of the Western Palaearctic, bind V, side 80 fra Alström, Lewington & Colston. 1991: Rare birds of Britain and Europe. Trykk: Offset Sats A/S.
